

STAVBA
KONGRESU
V CELJE

naš aero 2 • 82

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije celje

letnik XXI — številka 2

celje, april 1982

uredniški odbor

jože, ahtik, dušan božič,

marjan buh, ivanka čater,

jože jazbec, janez korent,

zdenka penič, vera radič,

cvetka ramšak, miro ribežl,

cvetka robas, anica svel

svet glasila

albina cizej, karmen dovč,

zdravko kolar, stane lovrenčič,

bojan ogorevc, jelka sorčan

tehnično vodstvo

peter oset

glavni in odgovorni urednik

jože randl

uredil

tone škerbec

tisk

aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor aero
celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata za prosveto
in kulturo, št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka od prometa
proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.300 izvodov

IZ VSEBINE:

	str.
9. kongres zks	26
delovanje delegatskega sistema	27
11. kongres mladih	29
nekaj misli ob pripravi planskih dokumentov za leto 1982	30
konstitutivna seja konference osnovnih organizacij zveze sindikatov aero	31
predstavljamo predsednike osnovnih organizacij zveze sindikatov aero	33
predstavljamo delovno okolje	36
preizkusno obratovanje previjalno-zavijalnega avtomata	38
pregled inovacijskih predlogov z izračunano gospodarsko koristjo za leto 1981	39
usmerjeno izobraževanje v praksi	41
sodelovanje s celodnevno osnovno šolo fran roš	43
razstave naših sodelavcev	44
planincem v pojasnilo	46
preberite, ne bo vam žal	47
humor	48

SOCIALISTIČNO SAMOUPRAVLJANJE JE DRAGOCENA IZKUŠNJA IN DOSEŽEK NAŠEGA DELAVSKEGA RAZREDA PRI URESNIČEVANJU ZGODOVINSKE VLOGE, V USTVARJANJU BREZRAZREDNE DRUŽBE

ODLOČNA IN VEČJA PRIZADEVANJA ZA BOLJŠE DELO

TITO — REVOLUCIJA — SAMOUPRAVLJANJE so temelji in vodila naše samoupravne socialistične skupnosti v boju za boljše in lepšo prihodnost.

Praznovanje in obeležitev dveh pomembnih mejnikov, ki sta pred nami, dneva Osvobodilne fronte, ki je ob ustanovitvi pred 41. leti pomenil pričetek izgradnje in ustanavljanja demokratične oblasti in 1. maja — delavskega praznika, katerega začetki segajo še v prejšnje stoletje, po dogodkih v Chicagu v Združenih državah Amerike, kjer so delavci 1886. leta stavkali in zahtevali osemurni delavnik, običajno sklenemo z dosežki in uspehi združenega dela.

Nedvomno jih je veliko, obvezujejo pa nas, da s prizadeva-

njem po novih dosežkih praznika proslavimo delovno in ustvarjalno.

Saj sta povečana delovna zagnanost in varčevanje nujnici našega sedanjega trenutka.

Gospodarska stabilizacija pa kot vsebinska usmeritev našega razvoja mora prežemati vse naše načrte in vse gospodarsko, družbeno, politično in kulturno življenje.

Pravkar minuli 9. kongres Zveze komunistov Slovenije je nedvomno pokazal, da čvrsto stopamo po poti socialistične graditve, ki jo je zveza komunistov snovala skupaj s tovarišema Titom in Kardeljem in ki v samoupravljanju izraža našo samobitnost in našo pripravljenost spre-

minjati družbeno prakso k železnim in zastavljenim ciljem.

Naš cilj pa je tudi v tem, da bodo naše aktivnosti dobile splošno družbeno naravo, da se bodo usmerile v trajno približevanje Titovi misli in delu — temu pravemu viru spoznanja o naši revoluciji in socialistični samoupravni naravnosti — delovnim ljudem, predvsem pa mladim, da jih bo nenehno spodbujala k ustvarjanju in ustvarjalnemu prizadevanju.

Za oboje pa se bo treba boriti z znanjem in delom!

Z odločnimi in večjimi prizadevanji za boljše delo.

Tone Skerbec

Iskrene čestitke ob dnevu OF in 1. maju!

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE, SAMOUPRAVNI ORGANI DELOVNE ORGANIZACIJE
AERO IN UREDNISTVO GLASILA

V soboto, 17. aprila je končal delo 9. kongres Zveze komunistov Slovenije.

Komunisti so ocenili idejnopolitične rezultate Zveze komunistov v minulem obdobju in njen pripevek k skupnemu boju komunistov Jugoslavije za nadaljnji razvoj naše socialistične samoupravne družbe.

Kritično so obravnavali sedanje stanje z vidika idejnih in programskih usmeritev Zveze komunistov Slovenije in Jugoslavije, ugotovili vzroke, ki opredeljujejo temeljna protislovja našega družbenega in gospodarskega razvoja in se na tej podlagi prepričali, da obstajajo pogoji za premosti-

delu in kot je ta misel izpeljana v konkretnih nalogah, za katere kongres zadolžuje komuniste.

Potrebna je odločilna samoupravna preobrazba družbenogospodarskih odnosov pri gospodarjenju s sredstvi reprodukcije, ki naj jih upravljajo delavci.

Hitreje naj bi uveljavili samoupravne odnose pri oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke.

Korenito je treba preobraziti tudi gospodarsko politiko. Z instrumenti in mehanizmi naj spodbuja delavce, da bodo pri odločanju bolj upoštevali gospodarske zakonitosti ter razmere na domačem in tujem trgu.

skupščinskih zborov.

Ko govori o preobraženju občine v resnično samoupravno skupnost resolucija posebej poudarja, da bo bolj uveljavljena narava dohodka.

Resolucija posebej poudarja odgovornost republike za uresničitev ustavne zamisli federacije, glede države pa je zapisano, da je tudi ona del sistema oblasti delavskega razreda in hkrati socialističnega samoupravnega združenega dela.

Ko govori resolucija o splošni ljudski obrambi in družbeni samozашčiti, opozarja na eno najpomembnejših nalog, ki je v skrbi za hitrejše izobraževanje in opremljanje teritorialne obrambe s sodobnimi sredstvi za množičen odpor v izrednih razmerah.

Na zunanjepolitičnem področju so v resoluciji opredeljene stalnice naše zunanje politike: boj za mir, neuvrščenost, neodvisnost in nadaljnji razvoj socializma kot svetovnega procesa, ki ga geografsko ni mogoče opredeliti.

V zadnjem poglavju kongresne resolucije so opredeljene naloge komunistov za idejnopolitično usposobitev in delovanje Zveze komunistov.

Izhodiščna misel je, da lahko zveza komunistov uresničuje svoje družbeno poslanstvo le z globokim zaupanjem v ustvarjalnost ljudskih množic, kakor je to poudaril Edvard Kardelj že v prvih začetkih revolucije.

V revolucionarnem boju smo si izborili samosvojo pot razvoja, na kateri se bodo komunisti tudi v obdobju, ki je pred nami, borili za vodilno vlogo interesov delavskega razreda in se še odločneje spopadli z ovirami in vsemi tistimi, ki bi poskušali delavcu odvzeti odločilno samoupravljalno besedo ali zavreti proces prehoda pogojev in rezultatov dela pod popolno delavčevo upravljalno moč.

To je pglavitni temelj delavčeve popolne temeljne osvoboditve in podlaga za vsestranski razvoj njegove celovite ustvarjalne človeške osebnosti.

9. KONGRES ZKS

tev sedanjih težav in za to, da bo potrebno hitreje graditi samoupravljanje in zagotavljati stabilnejše družbenogospodarske razmere.

Izpričali so čvrsto voljo, revolucionarno doslednost in odločnost, da s skupnimi močmi enotno in odgovorno nadaljujejo z graditvijo samoupravnega sistema naše družbe, ki sta mu skupaj z vrsto naših revolucionarjev postavila temeljne kamne Josip Broz Tito in Edvard Kardelj.

Razvoj in utrjevanje socialističnega samoupravljanja sta odvisna od tega, ali in v kolikšni meri delavci že odločajo o družbenem kapitalu v vseh fazah in sestavnih družbene reprodukcije in v družbi kot celoti, ter še posebej, ali odločajo v temeljni organizaciji združenega dela o celotnem dohodku na vseh ravneh in o vseh namenh njegovega združevanja.

To je osrednja misel, ki preveva resolucijo 9. kongresa Zveze komunistov Slovenije tako pri opredelitvi stališč, ki naj bi jih odločno zagovarjali delegati iz Slovenije na junijskem 12. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, tako pri opredeljevanju politike, za katero naj bi se zavzemali komunisti v vsakodnevnem

Pospeševati je treba integracijo organizacij združenega dela na dohodkovnih temeljih in tako presejati razdrobljenost in številne zgolj fizične integracije.

Razmere so take, da je treba v dolgoročnem interesu učinkoviteje nastopiti v mednarodni delitvi dela, še posebej na podlagi trajnejših in razvitejših oblik sodelovanja.

V Sloveniji moramo povečati obseg tržne proizvodnje v kmetijstvu, relativno zmanjšati proizvodne stroške in izkoristiti naravne pogoje. Doseči pa velja tudi premik v zaposlovanju.

V resoluciji so tudi podrobneje razložene naloge komunistov na področju socialne politike, vzgoje in izobraževanja, znanosti in kulture.

Posebno poglavje resolucije je posvečeno razvijanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja, pri čemer zavzema osrednje mesto delegatski sistem, kjer je še več pomanjkljivosti.

Kot pravi resolucija, je težišče dela Zveze komunistov in drugih družbenopolitičnih organizacij v oblikovanju smernic za delo in nastopanje delegacij in delegatov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih vse do

DELOVANJE DELEGATSKEGA SISTEMA

DELO DELEGATOV V ZVEZNI SKUPŠČINI V OBDOBJU 1978–1982 S POSEBNIM POUČENJEM NA DELU ZVEZNEGA ZBORA V LETU 1981

Izteka se drugo mandatno obdobje delovanja delegatskega sistema. O delu in delovanju delegatskega sistema je bilo prav v času priprave kongresnih dokumentov dosti napisanega in izrečnega. Na vseh ravneh se sicer ugotavlja, da so bili na področju krepitve družbenogospodarske vloge delavca storjeni pomembni premiki, da pa smo v praksi še vedno precej daleč od cilja, da bi delavec odločal o vseh tokovih družbene reprodukcije.

Zato moramo v obdobju, ki je pred nami, okrepiti delegatsko odločanje na vseh ravneh, glas delovnega človeka pa čutiti močnejše, tako pri obravnavanju kot tudi sprejemanju vseh tistih dokumentov, ki bistveno vplivajo na razvoj naše družbe in našega sistema.

V nadaljevanju bi predvsem kot delegat iz združenega dela v Zveznem zboru Skupščine SFRJ podala nekaj ugotovitev o delu Zveznega zbora, o uresničevanju delegatskih odnosov in o izkušnjah delegatov v obdobju 1978–1982, s posebnim poudarkom o delu Zveznega zbora v letu 1981.

V Ustavi je zapisano, da so delegati v Zveznem zboru »delegati samoupravnih organizacij in skupnosti in družbenopolitičnih organizacij v republikah in avtonomnih pokrajinah«. V Zveznem zboru se rešujejo zelo pomembna vprašanja življenja in dela delovnih ljudi, njihovih samoupravnih organizacij in skupnosti ter narodov in narodnosti SFRJ.

Po Ustavi SFRJ je vloga Zveznega zbora opredeljena predvsem z naslednjimi pristojnostmi:

— odloča o spremembi Ustave SFRJ,

— sprejema zvezne zakone in druge predpise,

— opravlja politični nadzor nad delom ZIS in zveznih upravnih organov,

— določa politiko izvrševanja zveznih zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov.

Izhajajoč iz svoje funkcije je imel Zvezni zbor pomembno vlogo pri obravnavanju vprašanj, ki so skupnega pomena za samoupravne organizacije in skupnosti in ki spodbujajo samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje.

Zvezni zbor je v tem obdobju sprejel 39 zakonov in 50 drugih predpisov in splošnih aktov, sprejel je Ustavna dopolnila k Ustavi SFRJ, sodeloval pri sklepanju družbenih dogovorov, obravnaval 147 tematskih vprašanj, analiz in poročil. Tako se v delu Zveznega zbora poleg zakonodajne, vse bolj uveljavlja tudi vloga politične kontrole nad delom ZIS in zveznih upravnih organov, pa tudi kot vloga organa družbenega samoupravljanja v okviru pravic in dolžnosti federacije.

In katerim vprašanjem smo posvetili v preteklem štiriletnem obdobju največ časa in pozornosti?

V zakonodajnem delu Zveznega zbora ima glavno iniciativo Zvezni izvršni svet in zvezni upravni organi. To pomeni, da je bil za večino zakonov in sistemskih rešitev predlagatelj prav ZIS, le izjemoma pa Zvezni zbor oziroma njegovo delovno telo (npr. Zakon o temeljih družbenega sistema informiranja, o razširjeni reprodukciji in minulem delu, o invalidskem in pokojninskem zavarovanju). Ena glavnih nalog nadaljnjega izpolnjevanja zakonodajne dejavnosti Zveznega zbora je razvijanje takih odnosov, v katerih bo normativna dejavnost prilagojena osnovnim interesom, potrebam in zahtevam združenega dela in reševanju perečih vprašanj družbenega razvoja sploh.

Spremljanje, kako se izvaja določena politika in izvršujejo zvez-

ni zakoni in drugi predpisi, bi zahtevalo, da se celotna delegatska baza bolj ukvarja s tem vprašanjem in da delegate stalno opozarja na konkretne probleme ter jih spodbuja s pobudami in predlogi. Res je tudi to, da so se do sedaj pobude baze, ki smo jih poskušali uveljaviti v Zboru v zveznih upravnih organih, zelo težko in počasi uresničevale.

V opravljanju vloge organa družbenega samoupravljanja, v okviru pravic in dolžnosti federacije, je Zvezni zbor posvetil posebno pozornost usklajevanju odnosov in interesov na področjih, ki so skupnega pomena za vse delovne ljudi. Naj navedem zlasti resolucijo o krajevni skupnosti, o svobodni menjavi dela, o informiranju itd.

Delegati smo se poskušali čim bolj organizirano povezati z občinskimi skupščinami v njihovi vlogi konference — delegacij. Zlasti ob vprašanjih, ki zadevajo razvoj družbenogospodarskih odnosov in ob interventnih ukrepih se je pokazal večji interes občin za delo Zveznega zbora. Največjo oporo pri delu pa so delegati imeli v delovnih telesih in zborih republiške skupščine in v organih njenega izvršnega sveta. Še vedno pa ostaja aktualno vprašanje, kako zagotoviti resnično dosledno uveljavljanje delegatskih odnosov, od temeljnih delegacij do Zveznega zbora. Pri tem se pojavljata predvsem dva problema. Prvič — kako okrepiti stik z osnovnimi samoupravnimi organizacijami in njihovimi delegacijami in drugič — kako doseči učinkovitejše usklajevanje različnih interesov v federaciji.

In katerim vprašanjem, zakonom in drugim sistemskim rešitvam je Zvezni zbor posvetil največ pozornosti v letu 1981?

(Nadaljevanje na 28. strani)

(Nadaljevanje s 27. strani)

Razmere, v katerih smo delegati uresničevali svojo odgovornost in naloge, so bile v preteklem letu zelo zaostrene in zapletene. Dogajanja v svetu, posebej poglobljajnje krize v ekonomskih odnosih, pa tudi zaostritev političnih odnosov, so močno vplivala na naša notranja ekonomska gibanja. Skladno z ustavno funkcijo je Zvezni zbor tudi v tem obdobju dosledno uveljavil načela naše zunanje politike, zavedajoč se, da ima neuvrščeno tudi globok notranje-politični pomen.

Dogodke na Kosovu nismo le pasivno spremljali, ampak smo od ZIS zahtevali sprotno obveščanje o dogajanju, o ukrepih in sredstvih, s katerimi ukrepajo.

V preteklem letu je III. kongres samoupravljalcev vplival na delo zveznega zbora v dveh smereh.

Skupščina SFRJ je sprejela pobudo Zveze sindikatov Jugoslavije, da bo aktivni udeleženec v programski pripravi kongresa. Zvezni zbor je sodeloval v pripravi osnovnih kongresnih materialov. Poročila in ekspoze predsednika ZIS in še posebej pismo, ki ga je predsedstvo SFRJ poslalo obema Zboroma Skupščine SFRJ, so bili zelo resno opozorilo, da so ogroženi osnovni cilji politike ekonomske stabilizacije in družbenogospodarskega razvoja v letu 1981 in v naslednjih letih srednjeročnega planskega obdobja. Tako je postala ekonomska stabilizacija temeljna preokupacija Zveznega zbora v drugi polovici leta 1981.

Zbor je tudi ocenil, da zapletenega ekonomskega položaja in neučinkovitosti v izvajanju sprejete politike ekonomske stabilizacije in neuresničevanja osnovnih ciljev ekonomskega razvoja (zaustavitev zadolževanja, odplačilo dolgov, povečanje izvoza, dvig produktivnosti, rentabilnega zaposlovanja, zmanjševanje proračunske in skupne porabe) nikakor ne gre pripisovati samoupravljanju. Naš zbor je obsodil poskuse vračanja na administrativno-centralistične odnose. Delegati smo poudarili, da so prav nezadostno uveljavljeni samoupravni odnosi eden od te-

meljnih vzrokov nastale situacije in da je zato boj za gospodarsko stabilizacijo treba bojevati z utrjevanjem samoupravljanja, z doslednim uresničevanjem Ustave in Zakona o združenem delu.

Kritično smo ocenili tudi svojo lastno normativno dejavnost in še posebej interventne zakone, ki jih je treba čimprej odpraviti in nadomestiti z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi.

Delegati Zveznega zbora smo bili v razpravah kritični tudi do dela lastnega zbora. Dejstvo, da nas je več kot polovica delegatov neposredno iz združenega dela in da je večje število delegatov iz družbenopolitičnih organizacij, ni prišlo dovolj do izraza. Vzrok za to je tudi v nerazvitih delegatskih odnosih, saj predvsem temeljne delegacije, pa tudi občinske skupščine, te možnosti niso dovolj izkoristile.

Na področju družbenogospodarskih odnosov je Zvezni zbor v letu 1981 nadaljeval s sprejemom zakonov, s katerimi se dograjuje družbenogospodarski sistem (npr. Zakon o amortizaciji osnovnih sredstev in Zakon o revalorizaciji — osnovnih sredstev, Zakon o knjigovodstvu OZD, Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja itd.), sprejete so bile nekatere spremembe in dopolnitve obstoječih zakonov (npr. Zakon o temeljnih kreditnega in bančnega sistema, Zakon o sanaciji in prenehanju OZD itd.).

Še bolj odločno kot v preteklih letih smo se delegati v preteklem in letošnjem letu borili za zmanjšanje rasti zveznega proračuna, za njegovo uskladitev z načrtovano rastjo družbenega proizvoda. Na tem področju pa so rezultati naših naporov žal še zelo skromni.

Težišče dela Zveznega zbora je bilo lani manj usmerjeno na sprejemanje sistemskih zakonov in bolj na vprašanja oziroma posamezna področja dela, s katerimi se zagotavlja uresničevanje ciljev politike gospodarske stabilizacije v letu 1981 oziroma 1982. letu.

V začetku leta 1981 se je Zvezni zbor veliko angažiral pri sprejemu Ustavnih amandmajev in

spoznanju, da je skladno z doseženo stopnjo razvoja samoupravljanja potrebno demokratizirati politično odločanje.

Tako ustavni amandmaji, v duhu Titove pobude, uvajajo princip kolektivnega dela in odločanja.

Na področju notranje politike je bila glavna pozornost Zveznega zbora usmerjena h krepitvi kontrolne funkcije glede spoštovanja zakonitosti, krepitvi državne varnosti, varnosti občanov in zaščiti premoženja. Obravnavali in dopolnjevali smo zakonodajo na področju varnosti cestnega, železniškega in letalskega prometa. Na tem področju je posebno v drugi polovici leta 1981 prišlo do poslabšanja varnosti in celo do težjih nesreč. Zbor je ugotovil, da se njegovi sklepi o prometni varnosti slabo uresničujejo in da se tudi družbena samozaščita na tem področju prepočasi uveljavlja v praksi.

Aktualna vprašanja zunanje politike in mednarodnih odnosov so bila redno obravnavana v odborih in v Zboru.

To je le del širokega spektra nalog in zadev, ki jih je Zvezni zbor obravnaval v letu 1981. Kompletno poročilo in problematika dela Zveznega zbora v letu 1981 je bila objavljena v delegatovem Poročevalcu SR Slovenije in bila tudi predmet širokih razprav na vseh ravneh z namenom, da še izboljša delovanje delegatskega sistema in olajša delo delegatom, ki sprejemajo to odgovorno funkcijo v tretjem mandatnem obdobju delegatskega sistema.

Sonja Krašovec

XI. KONGRES MLADIH BO V NOVEM MESTU

Revolucija je odprla mladim pot za ustvarjanje boljše družbe. Od mladine bo odvisno, ali bo izkoristila prednost revolucije, ali bodo njeni posamezni deli, kar se je večkrat dogajalo, zavili na stranpota. Mladih ne more nihče voditi za rokav, niti jih ne more zadrževati ukalupljene, niti jih obravnavati kot dekoracijo nekega slavnega obdobja.

Na mladih je, da iščejo odgovornost na vprašanje: v čem je bistvo današnjega boja za boljši svet, katere so danes naloge v nadaljevanju revolucije? Pri tem se moramo zavedati, da boljši svet ne nastaja sam po sebi, brez zavesti o sodobni družbi, brez boja, brez odporov ter brez obvladovanja in uničevanja teh odporov.

Napredek naše samoupravne socialistične družbe je odvisen od milijonov posameznikov, da ne rečemo od vsakega posameznika in zato ne more biti ne zvezi komunistov ne mladim borcem za samoupravno socialistično družbo vseeno, ali iz tega boja izstopajo manjše ali večje skupine.

Mladim ne more ustrezati življenje od danes do jutri, ne morejo biti zadovoljni s prakticizmom. Ti v bistvu želijo imeti svojo lastno, jasnejšo predstavo o prihodnosti. Iz tega izhaja tudi velika naloga zveze komunistov, da se na novo in še bolj potrudi, da odpre popolnejši pogled v prihodnost skozi samoupravne odnose, čeprav vemo, da je boj za oblikovanje tega pogleda nenehno pod različnimi udarci.

Ta pogled v prihodnost mora opogumiti, spodbujati ustvarjalna prizadevanja, ki lahko mlade sile zganejo in jih ponesejo naprej, spodbujati iskrenost, tovarištvo in solidarnost, ne le med komunisti in drugimi delovnimi ljudmi, ki se postopno otrešajo hipotek preteklosti.

(Iz kongresnih dokumentov)

Ceprav je do oktobra še skoraj polovica leta, je že znano, da bo v drugem jesenskem mesecu XI. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije v Novem mestu.

Kongres, najvišji organ vsake družbenopolitične organizacije, se sklicuje vsaka štiri leta z nalogo, da se oceni uresničevanje zastavljenih programskih ciljev Zveze socialistične mladine Slovenije v medkongresnem obdobju.

Oceniti uspehe in rezultate dela ZSMS v določenem obdobju, torej tudi sedanjem, predkongresnem, pa je možno predvsem z oceno mesta in vloge, ki ju ima mladinska organizacija v sedanjem družbenem trenutku in s stopnjo dejanskega uresničevanja programske zasnove te družbenopolitične in vzgojne organizacije mladih.

V predkongresnih razmišljanjih, ki temeljijo na osnutkih

kongresnih materialov, obogateni mi vprašanji, prežetimi s konkretno dejavnostjo mladih v njihovi frontni organizaciji, moramo poudariti, da so splošni interesi mlade generacije, kljub njenim posebnostim, v osnovi splošni družbeni interesi.

Osnovni interesi mladih so enaki zgodovinskim interesom delavskega razreda in delovnih ljudi, katerih neločljiv del so.

Na takšni osnovi pa lahko mladi v ZSMS strnejo svojo programsko opredelitev, teoretična izhodišča in neposredno družbenopolitično dejavnost v uveljavljanju socialističnega samoupravljanja na vseh ravneh naše družbe.

Zato bo moral biti tudi kongres mladih, kongres kontinuitete, afirmacije socialističnega samoupravljanja, kongres mobilizacije mladih ljudi za usmeritev vseh sil v odpravo zaprek in ustvarjanje pogojev dejanskega odločanja delavcev samih o pogojih, sredstvih in rezultatih dela, skratka za nadaljevanje procesa demokratizacije in nadaljnega razvijanja pridobitev NOB.

Kongres mladih bo torej kongres akcije, ki jo čas od mladih zahteva, akcije, ki jo zahtevajo tudi mladi.

Tone Škerbec

Kongres ZSMS — skupno delo za boljši jutri

Zdaj, ko so za nami glavne aktivnosti v zvezi z izdelavo, javno razpravo in samoupravnim sprejemanjem srednjeročnih planov za obdobje 1981—1985 in letnega plana 1982 je prav, da podamo nekaj misli, predvsem kritičnih, v zvezi s temi najpomembnejšimi dokumenti o poslovnih usmeritvah in razvojnih opredelitvah, kakršne so si TOZD v okviru DO AERO načrtali za leto 1982 in srednjeročno obdobje 1981—1985.

Ne bi navajala številčk in podatkov o stopnjah in rasti v letu 1982, ker so bili ti podatki objavljeni v času javne razprave. Naša današnja razmišljanja bodo osredotočena predvsem k vsebini in kakovosti planskih dokumentov, kot tudi dolgotrajnosti postopkov, ki so potrebni pri pripravi teh dokumentov.

Iz leta v leto ugotavljamo, da kljub mrežnim programom dela, kljub opredeljenim rokom in posameznim nosilcem, ki so zadolženi za uresničitev teh aktivnosti pri pripravi planskih dokumentov, kasnim.

Naše planske dokumente sprejemamo šele spomladi, čeprav vemo, da bi jih po Zakonu o planiranju morali sprejeti najkasneje do konca leta za naslednje plansko leto.

Razlogov za takšna odstopanja je več. Lahko bi jih strnili v subjektivne in objektivne razloge.

1. Marsikdo misli, da je priprava plana rutinsko delo, ki se ponavlja iz leta v leto. Menim pa, da je izdelava plana, vsaj takšnega, ki bi bil čim bližje realnosti, izredno zahtevno delo, ki je iz leta v leto težje. Zakaj? Predvsem zato, ker se pogoji gospodarjenja zelo hitro spreminjajo, ker živimo v zelo nestabilnih gospodarskih razmerah in ker pogosti interventni ukrepi v trenutku spremenijo oziroma porušijo do tedaj dogovorjena razmerja.

2. Ker pričnemo s prvimi aktivnostmi pri pripravi plana za naslednje leto že v mesecu septembru tekočega leta, je zelo težko realno ocenjevati pogoje gospodarjenja v naslednjem letu. Posebno, če vemo, da je celo ocenjevanje poslovanja za tekoče poslovno obdobje težko na osnovi devetmesečnih rezultatov poslovanja. Vpliv inflacije, različni interventni ukrepi in razni predpisi povsem spremenijo pogoje poslovanja, kar vpliva tudi na vsebino oziroma kakovost prvotnega predloga plana. Zato ob zaključku leta, ko so znani dejanski rezultati poslovanja (npr. obseg proizvodnje in prodaje, število zaposlenih, dosežen uvoz in izvoz) izdelamo preračun plana na dejanske rezultate. Ko so znani tudi finančni rezultati poslovanja (konec februarja) pa je potrebno izdelati še preračun planskih podatkov na dosežene finančne rezultate in jih uskladiti z družbenim dogovorom o razporejanju dohodka in OD za poslovno leto. Ves ta postopek priprave podatkov se tako zavleče do začetka marca, ko gre plan v javno razpravo.

Zaradi dolgotrajnosti postopka samoupravnega sprejemanja plana potem plan potrdimo šele v prvem četrtletju leta, ko plan v bistvu že nekaj mesecev izvajamo.

Res je, da poskušamo kolikor se da sprotno obveščati in posredovati planske usmeritve posameznih TOZD čim širšemu krogu delavcev. Poleg tega je v sam postopek priprave plana vključeno veliko nosilcev ter aktivnosti. Tako lahko rečemo, da poskušamo delati tako, da poteka priprava kot tudi obravnava planskih dokumentov po demokratični poti, po principu samoupravnega sporazumevanja, kot tudi resničnega odločanja delavcev po samoupravni poti.

3. TOZD, kot osnovni nosilec procesa družbene reprodukcije,

pogosto pri pripravi svojega plana premalo upošteva materialne pogoje poslovanja, pa tudi pravice in obveznosti, ki jih ima kot subjekt v okviru širše asociacije, torej v okviru delovne organizacije in v širšem družbenem prostoru.

Zato je najzahtevnejša pa tudi najbolj odgovorna aktivnost pri pripravi plana usklajevanje vseh tistih aktivnosti, ki kažejo na medsebojno tehnološko, organizacijsko in poslovno povezanost, ker je potrebno uskladiti želje in potrebe TOZD z njihovimi materialnimi možnostmi, obveznostmi in drugimi omejitvami (materialnimi, prostorskimi itd.). Zato je največ časa in pozornosti pri pripravi plana namenjeno usklajevalnim postopkom. Zato smo večkrat sklicevali tudi usklajevalne sestanke, da smo prišli do končnih rezultatov.

4. Na vsebino planskih dokumentov bistveno vpliva predvsem realnost planov in programov dela. Prav programa dela za DSSS in TOZD Trženje sta bila pri pripravi planov za leto 1982 najpogostejši predmet razprav kot tudi pripomb predvsem proizvodnih TOZD. Večina pripomb se je nanašala na samo vsebino programov posameznih služb in obračunskih enot, na stroške TOZD Trženje in DSSS, kot tudi na obremenitev posameznih TOZD s temi stroški, upoštevajoč ključne razporeditve. Težave pri usklajevanju so bile še toliko večje, ker ugotavljamo, da tudi sedanje organizacijske opredelitve TOZD oziroma obračunskih enot ne ustrezajo v celoti (npr. organiziranost TOZD Trženje, organiziranje razvojne službe kot samostojne raziskovalne enote, organiziranost novega objekta družbene prehrane, organizacija strojegradnje, službe vzdrževanja itd.). Razmišljanja glede organizacijskih sprememb so šla še dlje, saj se pripravljajo celo predlogi organiziranosti AERA kot SOZD, organiziranje kolegijskega poslovodnega organa, predlogi za združevanje z drugimi OZD. Vendar so ti pred-

logi še v fazi oblikovanja idej in iskanja strokovnih rešitev. Zato jih tudi nismo mogli vključiti v plan za leto 1982.

5. Pri obravnavanju problematike planiranja pa se ne moremo izogniti izvozno-uvozni politiki in planiranju deviznih tokov v letu 1982. Plani izvoza TOZD temeljijo na možnosti izvoza na osnovi že sklenjenih pogodb, medtem ko plan uvoza temelji na osnovi materialnih potreb (uvozih surovin in repromateriala) za doseganje planirane proizvodnje v letu 1982. Po drugi strani pa vemo, da neugodna izvozno-uvozna bilanca Jugoslavije sili našo celotno družbo v to, da je nujno potrebno bistveno povečati izvoz in relativno zmanjšati uvoz, oziroma izboljšati

devizno pokritje. Iz takšnih izhodišč je izhajal tudi SISEOT pri pripravi izvozno-uvoznih bilanc za posamezno panogo za leto 1982. Ker pa se v letu 1982 ne uresničujejo zastavljeni cilji na področju devizne bilance republik in pokrajin (predvsem nedoseganje plana izvoza) se predvidevajo še dodatni zaostreni ukrepi na področju uvoza, medtem ko izvoz še nadalje ostaja temeljna, prioriteta in osnovna naloga vseh OZD v letu 1982. V tej smeri bo potrebno še prilagoditi oziroma uskladiti tudi izvozno-uvozne plane naših TOZD, s posebnim poudarkom na nujnost večje realizacije izvoza, kot je to doseženo v prvem četrtletju leta 1982.

6. Spregovorila bi tudi o sodelovanju planske službe z ustrezni-

mi službami v proizvodnih TOZD in TOZD Trzenje.

Menim, da je sodelovanje pri pripravi planskih dokumentov kot tudi vseh ostalih aktivnostih, ki so potrebne za planiranje in nato za analizo poslovanja, med našo službo in ostalimi nosilci planiranja relativno dobro. Prihaja sicer do občasnih časovnih zaostankov, oziroma prekoračevanja rokov za uresničitev posameznih aktivnosti, kar vpliva tudi na kasnitev pri izdelavi plana. Zaradi lokacijske oddaljenosti oziroma samega posredovanja podatkov prihaja do časovnih zaostankov, kar pa bomo morali predvsem z izboljšanjem organizacije dela in doslednejšega uresničevanja planiranih nalog v prihodnje še izboljšati.

Sonja Krašovec

KONSTITUTIVNA SEJA KONFERENCE OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZVEZE SINDIKATOV AERO

31. marca se je na konstitutivni seji sestala Konferenca osnovnih organizacij Zveze sindikatov AERO. Seje so se poleg članov Konference udeležili tudi predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana-Siška Vuko Lutovac, član občinskega sveta Zveze sindikatov Celje Ladislav Kaluža, predstavniki Konference osnovnih organizacij Zveze sin-

dikata delovnih organizacij SAVVA Kranj in SAVVA COMMERCE, predstavnika delovne organizacije MLADOST Čuprija, predsednika Občinskega sveta sindikata delavcev kemijske in nekovinske industrije Zalec in Celje Ivan Zohar in Rudi Stopar, predstavniki samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij AERA ter naši vodstveni in vodilni delavci.

V poročilu o delu v preteklem dveletnem obdobju je konferenca tehtno in samokritično ocenila naloge in aktivnosti sindikata v delovni organizaciji, kar je pokazala tudi razprava po podanih poročilih nadzornega odbora in predlogu programskih usmeritev za naslednje mandatno obdobje.

Konferenca osnovnih organizacij Zveze sindikatov AERO je bila v celotnem obdobju vključena v aktivnost, ki so se odvijale na ravni delovne organizacije in je svoje delo usklajevala z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi, deloma pa tudi z vodstvom delovne organizacije, posebej pa prek samoupravno-političnega aktiva v AERU, ki ima doslej sicer le usklajevalni karakter. Rezultati usklajevanja so bili dokaj različni. Še vedno obstajajo različni interesi posameznih TOZD in je usklajevanje, dogovarjanje in sporazumevanje med TOZD na ravni DO precej težko in dolgotrajno. Za uspešnejše usklajevanje skupnih vpra-

(Nadaljevanje na 32. strani)

(Nadaljevanje z 31. strani)

šanj delavcev, predvsem tistih, ki so opredeljena v Statutu Zveze sindikatov Slovenije, bi morale obstajati tesnejše vezi in boljši pretok informacij med osnovnimi organizacijami in vodstvi TOZD ter med predsedstvom konference in vodstvom DO. Medsebojnega dogovarjanja, usklajevanja in obveščanja je bilo v zadnjih dveh letih premalo.

Sicer pa je konferenca uspešno uresničevala dogovorjene naloge v občinskem odboru sindikata delavcev dejavnosti in sodelovala z občinskimi sveti zveze sindikatov, republiškima odboroma in Zvezo sindikatov Slovenije.

Posebno pozorne priprave so bile posvečene II. konferenci ZSS, ki je govorila o nalogah sindikatov pri nagrajevanju po delu, III. konferenci ZSS o socialni politiki in socialni varnosti delavcev ter III. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije.

Aktivnosti posameznih osnovnih organizacij so v zadnjih dveh letih naraščale, še posebej v Kemiji Celje, Kemiji Sempeter in tovarni celuloze in papirja Medvode. Poudariti velja ugotovitev, da je delo uspešnejše pri konkretnih akcijskih nalogah, manj pa pri vsebinskih vprašanjih.

Celovito je problematika dela in nalog sindikatov obdelana tudi na ostalih področjih in posameznih dejavnostih. Kritično in objektivno so ocenjeni gospodarjenje, samoupravni in socialno-gospodarski položaj delavcev ter področje samoupravnega sporazumevanja in dohodkovni odnosi v AERU.

Pri športnih in kulturnih dejavnostih so vidna uspešna prizadevanja in precejšen kakovostni premik.

Predlog programskih usmeritev Konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov AERO za naslednje dveletno obdobje pa temelji na opredelitvah občnih zborov osnovnih organizacij in nalogah, ki so zastavljene po III. kongresu samoupravljalcev in III. konferenci ZSS. Posebej

so vključene tudi temeljne aktivnosti dela sindikatov, ki so opredeljene v programu Republiškega sveta ZSS, s katerim so usklajeni tudi programi občinskih svetov Zveze sindikatov in občinskih odborov sindikata delavcev kemične in nekovinske industrije Celje in Žalec, v programu Republiškega odbora delavcev kemične in nekovinske industrije Slovenije in Republiškega odbora delavcev papirne, grafične, založniške in časopisno-informativne dejavnosti Slovenije. Tako bodo posebni in stalni poudarki pri delu sindikata za uresničevanje usmeritev III. konference ZSS, sindikalna organiziranost (v ta sklop se uvršča tudi priprava na konstituiranje nove osnovne organizacije Zveze sindikatov v našem obratu v Loki pri Zusmu), razvijanje samoupravno-delegatskih odnosov, gospodarjenje in načrtovanje, samoupravno obveščanje, področje splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, pa tudi pospeševanje sodelovanja z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Aktivne priprave bodo potekale tudi za skupščine občinskih in republiških odborov in na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije.

Programske usmeritve bodo dopolnjene s stališči razprave na konferenci in usklajene na seji predsedstva konference, na tej osnovi pa bo izdelan tudi akcijski program za letošnje leto.

V široki in tvorini razpravi so člani konference podali pojasnila k poročilu in razčlenili posamezne aktivnosti ter naloge.

Poseben poudarek je veljal aktivnosti sindikata, ki mora biti prisoten v vseh delovnih okoljih, posebno pozornost pa mora stalno namenjati gospodarjenju in ciljem gospodarske stabilizacije ter utrjevanju socialnogospodarskega položaja delavcev.

Kljub temu, da delo v nekaterih osnovnih organizacijah dobro teče, bo treba vložiti še več naporov za večjo enotnost in skupna prizadevanja pri izpolnjevanju nalog ter aktivnosti na ravni DO.

Pomembne so bile tudi pobude za večjo humanizacijo dela, kjer naj bi bil sindikat pobudnik akcij, boljše obveščanje in pospeševanje inventivne dejavnosti ter kritičnega pristopa k delu. Saj bodo le pravilne usmeritve dale rezultate, ki jih pričakujemo.

Posredovana je bila tudi informacija o pričetku priprav za konstituiranje kolektivnega vodstva v naši delovni organizaciji, saj je AERO že tako močno razvita delovna organizacija, da se odločamo za kolektivni poslovodni organ.

V teku pa so tudi razgovori v soglasju z družbenopolitičnimi organizacijami Celja in pobratene Čuprije, za pripravo elaborata za integracijo z delovno organizacijo MLADOST v Čupriji. Mož-

nost združitve temelji na dolgoročnem sodelovanju med AEROM in MLADOSTJO in ima poseben pomen v prizadevanjih za boljše sodelovanje in enotnost našega gospodarstva.

V nadaljevanju se je potekalo konstituiranje konference in njenega predsedstva. Za predsednika Konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov AERO je bil izvoljen Marjan Mirnik, za namestnika predsednika pa Zvone Mratinković. V nadzorni odbor so člani konference izvolili Ivanko Lemut, Silvo Pišek in Kostjo Zupanca, za predsednika nadzornega odbora pa Silvo Pišek.

S knjižnimi nagradami za prizadevno delo pa so nagradili: Miro Vračun, Ivanko Lemut, Štefko Kozmus, Zvoneta Mratinkovića, Ivana Tominška, Alojza Smrekar-

ja, Radosava Lukovića, Franca Ribiča, Silva Črepinška, Lidijo Rovere, Toneta Svetelška, Jožico Bratuša, Doro Rovere, Angelco

Hudej, Andreja Bajca, Slavka Ošljaka in Romana Turka.

Tone Škerbec

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZVEZE SINDIKATOV AERO

Na občnih zborih osnovnih organizacij Zveze sindikatov AERO, ki so potekali v zadnjem tednu februarja letos, so bili izvoljeni novi predsedniki osnovnih organizacij, člani Izvršnih in nadzornih odborov, predstavniki v Konferenco osnovnih organizacij in Občinski odbor sindikata delavcev kemične in nekovinske industrije Celje.

V tem mandatnem obdobju osnovne organizacije Zveze sindikatov vodijo:

TOZD Kemija Celje — Ivan Cvikl,

TOZD Kemija Šempeter — Marija Masnec,

TOZD Grafika — Andrej Bajec,

TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode — Stane Fabjančič,

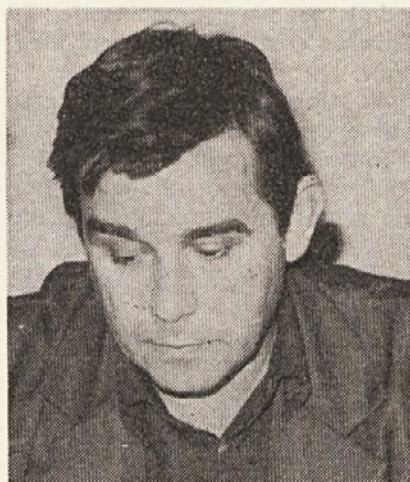
TOZD Trzenje — Peter Bastl,

OOZS Skladišče Beograd — Radosav Luković in

DSSS — Štefka Kozmus.

V pogovoru smo vsem zastavili vprašanje:

Kako teče delo v osnovnih organizacijah in katere najpomembnejše aktivnosti so pred sindikati v tem času?

— Ivan CVIKL — predsednik osnovne organizacije ZS Kemija Celje:

— Aktivnosti pri formiranju osnovne organizacije in Konference so zaključene. Delo v osnovni

organizaciji poteka skladno s programom, ki je bil sprejet na občnem zboru, prav zdaj pa se tvorno vključujemo v akcijo razreševanja naše družbene prehrane.

Ena glavnih nalog, ki nas čaka, pa je uresničitev sklepa III. konference ZSS o nagrajevanju po delu. Dejanskih rezultatov še ni, vendar jih bomo s prizadevnim delom lahko dosegli. V to področje dela je vključena tudi analitična ocena del, ki jo bomo morali v kratkem izpeljati.

Delo komisij v osnovni organizaciji že teče, saj so se že sestale in izvolile svoja vodstva.

Odločna prizadevanja bomo usmerili k izboljšanju gospodarjenja in uresničevanju ciljev gospodarske stabilizacije ter utrjevanju socialnogospodarskega položaja delavcev.

Seveda pa je tudi pomembna naloga vseh delavcev, da dosledno izpolnjujejo delovne naloge in aktivno sodelujejo v sindikatu.

(Nadaljevanje na 34. strani)

— Marija MASNEC — predsednica osnovne organizacije ZS Kemija Šempeter:

— Čakajo nas odgovorne naloge, saj moramo slediti usmeritvam za hitrejši razvoj socialističnega samoupravljanja in položaja delavcev v njem.

Tako bomo morali uresničiti:

— doslednejše uveljavljanje gospodarske stabilizacije, še posebej pri vključitvi v mednarodno delitev dela in usmeritvi v večji izvoz,

— uveljavitev delegatskih odnosov, dograditev samoupravne organiziranosti z uveljavljanjem skupnega prihodka ter svobodne menjave dela.

Posebno pozornost bomo namenili nagrajevanju po delu in rezultatih dela, še posebej pri nagrajevanju proizvodnega dela.

Pri uveljavitvi delavcev kot nosilcev socialne politike bomo vložili vse napore za doseganje planških ciljev in dohodka, ki bo zagotavljal socialno varnost vseh delavcev.

— Andrej BAJEC — predsednik osnovne organizacije ZS Grafika:

— Naš program dela obsega več pomembnih nalog: skrb za socialno varnost delavcev, dosledno izvajanje nagrajevanja po delu in izboljšanje dohodkovnih odnosov med TOZD.

S posebnimi prizadevanji bomo morali doseči tudi boljše produktivnost in s tem tudi večji dohodek.

Upamo, da bomo uspešni, seveda ob prizadevnem in stalnem delu delegatov v sindikalnih skupinah.

Prav oživitev dela v sindikalnih skupinah je ena od glavnih nalog članov Izvršnega odbora. Z dobrim in pravočasnim obveščanjem bomo zagotovili takšno sodelovanje vseh delavcev kot si ga želimo.

— Stane FABJANČIČ — predsednik osnovne organizacije ZS Tovarna celuloze in papirja Medvode:

— V programu našega dela so zajete vse aktivnosti, ki jih bomo morali dosledno in tvorno izpeljati. Omeniti moram tudi sodelovanje s krajevno skupnostjo in občinsko organizacijo Zveze sindikatov.

Med dejavnostmi pa bomo pospešili delo športne in kulturne, prav zdaj pa se pripravljamo na prevzem patronata nad kulturnim društvom Oton Župančič v Sori.

Vso in stalno pozornost namenimo gospodarjenju in razvoju naše tovarne ter ciljem gospodarske stabilizacije.

Več aktivnega pristopa pa bomo posvetili tudi vključevanju večjega števila delavcev v sindikalno delo.

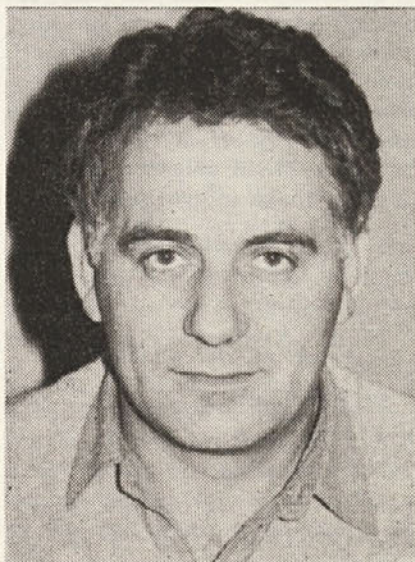

— Peter BASTL — predsednik osnovne organizacije ZS Trzenje:

— Pred nami je veliko dela. V času zaostrovanja pogojev gospodarjenja se bo moral sindikat tvorno vključiti v vse tokove razreševanja in zagotovitve čim boljših rezultatov, čeprav bo to težko in odgovorno delo.

Naša stalna prizadevanja so tudi v uresničevanju programskih usmeritev naše Konference in osnovne organizacije.

Vsekakor pa bomo morali še izboljšati delo v sindikalnih skupinah, saj moramo poskrbeti, da bodo vsi delavci o vsem dobro obveščeni.

— Radosav LUKOVIĆ — predsednik osnovne organizacije ZS Skladišče Beograd:

— Poudariti moram dobro in uspešno sodelovanje s sodelavci v Celju, ki nam veliko pomagajo

pri našem delu. Težav z oddaljenostjo ni. Lahko rečemo, da smo delavci v skladišču v Beogradu stalno in dobro obveščeni o vsem, zelo pomembna in odločilna je tudi podpora pri naših aktivnostih in reševanju problemov.

Tudi v naslednjem obdobju bomo vso pozornost namenili zagotavljanju trdnega socialnega položaja delavcev, poskrbeli bomo za pospešitev nekaterih dejavnosti, predvsem športne in kulturne, kar bo nedvomno prispevalo k še boljšemu sodelovanju.

— Štefka KOZMUS — predsednik osnovne organizacije ZS DSSS:

— Delo naše osnovne organizacije bo v tem mandatnem obdobju potekalo skladno s sprejetimi programskimi izhodišči.

Naše naloge pa bodo predvsem:

— uveljavljanje in stalno utrjevanje samoupravnih in delegatskih odnosov,

— uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela,

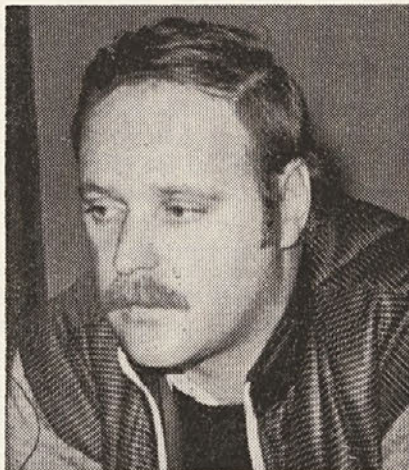
— uresničevanje sistema samoupravnega planiranja (doseganje plansko zastavljenih ciljev, uveljavljanje dohodkovnih in prihodkovnih odnosov),

— uresničevanje socialne politike skladno z usmeritvami III. konference ZSS.

Za izpolnitev vseh teh nalog pa moramo stalno krepiti delovanje osnovne organizacije sindikata, usposabljanje sindikalne delavce, zagotoviti samoupravno obveščanje in aktivno delo sindikalnih skupin kot osnovnih nosilcev sindikalne dejavnosti.

Katere so najpomembnejše naloge sindikatov v sedanjem in prihodnjem obdobju?

To vprašanje smo zastavili novoizvoljenemu predsedniku Konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov AERO, Marjanu Mirniku.

— Marjan Mirnik — predsednik Konference osnovnih organizacij ZS AERO:

— V težkem gospodarskem položaju, v kakšnem je jugoslovansko gospodarstvo, tudi naša delovna organizacija ni izjema. Prav za-

radi tega bomo morali posebno pozornost stalno posvečati stabilizaciji, produktivnosti, izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti in izboljšanju delovne ter tehnološke discipline v vseh okoljih.

Le z velikimi prizadevanji vseh delavcev lahko premagamo gospodarske težave, s tem pa si zagotovimo socialno varnost.

V letošnjem letu bomo morali uresničiti in sprejeti pravilno nagrajevanje po delu z uveljavljanjem načel delitve po delu in rezultatih dela, ki jih je sprejela II. konferenca Zveze sindikatov Slovenije.

Vzporedno z ureditvijo nagrajevanja po delu pa bomo morali dokončno urediti tudi dohodkovne odnose v delovni organizaciji in preprečiti tozgodovsko zapiranje.

Aktivnost sindikata moramo povečati, sindikalno delo pa še bolj približati vsem delavcem, še posebej v sindikalnih skupinah.

Konferenca osnovnih organizacij bo enako kot doslej opravljala vlogo koordinatorja. Vendar se bodo morala stališča, ki jih bomo sprejeli, uresničevati in predstavljati trdno obveznost za vse.

Tone Škerbec

TAKO SMO VOLILI

UTRINEK IZ VOLITEV 11. MARCA V DSSS

DELO LABORATORIJA ZA PAPIR V TOVARNI CELULOZE IN PAPIRJA V MEDVODAH

V Tovarni celuloze in papirja v Medvodah proizvajamo celulozo, pinotan in papir. Problematika, ki je povezana s celulozo in pinotanom se močno razlikuje od proizvodnje papirja. Zato imamo organizirani dve laboratorijski skupini. Skupino, ki se ukvarja s kontrolo in razvojem celuloze in pinotana, vodi jo inženirka Ljudmila Suša, drugo skupino,

laboratorij za papir, ki se ukvarja s problematiko papirja, pa vodi inženir Vladimir Drev.

V tem članku želim delavcem v Aeri, predvsem pa tistim, ki delajo v TOZD, ki predelujejo papir in TOZD Aero Medvode, prikazati delo laboratorija za papir.

Delovne zadolžitve centralnega laboratorija za papir v TOZD

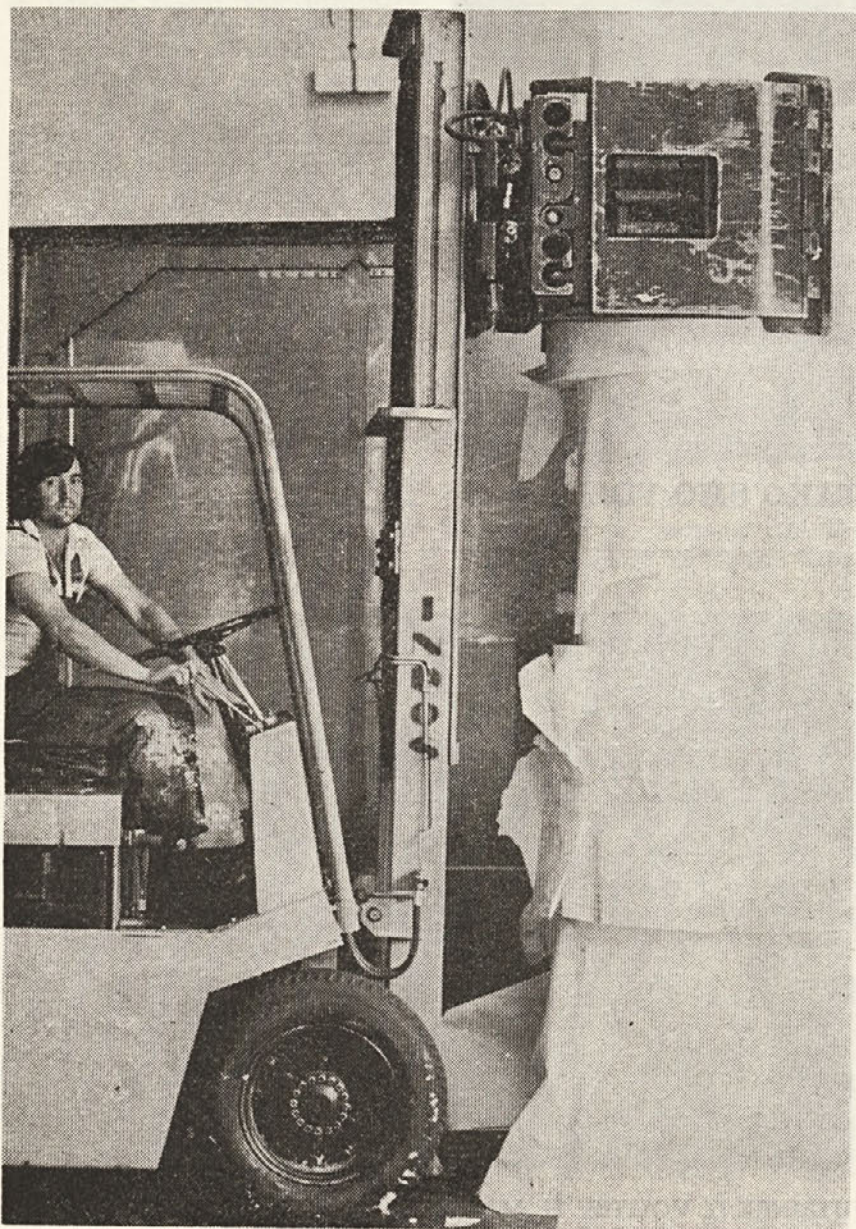
Medvode so:

1. dodatne analize papirja,
2. ocena kakovosti izdelanega papirja,
3. pomoč pri reševanju dnevne problematike pri proizvodnji papirja,
4. razvojno delo ob povezovanju s proizvodnjo papirja, Inštitutom za celulozo in papir, Razvojno enoto Aera in drugimi inštituti,
5. reševanje reklamacij.

Kako poteka kontrola kakovosti papirja?

Osnovne analize, ki so pomembne za vodenje proizvodnje določene vrste papirja, naredijo obratni laboranti v obratnem laboratoriju (organizacijsko spada obratni laboratorij v papirnico). Po opravljenih analizah papirja, analizah unosov surovin, stopnje mletja, koncentracije in drugih podatkov, delovodja, strojevodja, mlinar, itd. ocenijo kakovost papirja, oziroma odstopanja od predpisanih zahtev ter korigirajo kakovost, vsak za svoje delovno območje. Vloga centralnega laboratorija pa je, da opravi dodatne analize, oceni kakovost papirja, izloči papir, ki ne zadovoljuje zahtevam in ugotovi, kje so vzroki odstopanja od potrebne kakovosti.

Za boljše razumevanje pogledimo, kako poteka nadzor pri heliografskem papirju, oziroma diazo osnovnem papirju (potek analiz in vrsta analiz se namreč spreminja v povezavi z zahtevami pri posameznih papirjih). V obratnem laboratoriju opravijo analize papirja na vsakem tamburju (približno na 1,5 ure): gramature, debelina, specifični volumen, utržno dolžino, pepel, klejnost, vlago in uporabnost papirja za diazo premazovanje. Poleg tega laborant opravi pregled pH snovi v natoku, vse stopnje mletja celuloz in skupne papirne snovi,

odvzame vzorce na stiskalnicah za določitev suhote itd. Iz teh analiz strojevodja in ostali (vsak za svoje področje) vodijo proizvodnjo papirja. V centralnem laboratoriju pa opravljamo analizo dvojnih prepogibov, raztrga, beline in opacitete (neprosojnost) ter kemijske analize papirja. Po teh analizah dobimo natančno sliko kakovosti papirja. Papir, ki ne zadovoljuje predpisanih zahtev, izločimo iz pošiljke.

Pri proizvodnji papirja se dnevno pojavljajo problemi, pri katerih sodeluje centralni laboratorij, ki s svojimi delavci in opremo pomaga pri reševanju problemov. Nekaj primerov: problem nizke odpornosti površine papirja, na iztrgavanju vlaken, problemi v zvezi s CF maso, odvodnjavanje na situ itd. V vseh primerih opravi laboratorij, v sodelovanju s papirnico, ustrezajoče analize, s katerimi se popravi obstoječe stanje.

Naslednji, zelo velik del zadolžitev delavcev v centralnem laboratoriju je razvojno delo. V tem sklopu tečejo naloge:

- a) zamenjava obstoječih surovin s cenejšimi oziroma domačimi,
- b) razvoj kseroks papirja,
- c) razvoj CF premazne mase in CF papirja,
- d) izboljšava mehanografskega papirja.

Lani smo delno uresničili nalogo pri izboljšavi mehanografskega papirja, tako da smo izboljšali kakovost površine za tisk (IGT cepljenje) in izboljšali togost. Letos pa bomo raziskali vzroke pršenja papirja pri luknjanju in poskušali omenjeni problem zmanjšati oziroma odpraviti.

V letu 1982 načrtujemo dokončanje dela v zvezi s kseroks papirjem. Doslej smo v navedenem papirju izvedli dve izboljšavi, izboljšali smo drsno sposobnost papirja in povečali njegovo prehodnost.

Naloga Razvoj CF premazne mase in CF papirja teče že od lanskega leta. Lani smo izboljšali mehanske lastnosti našega papirja v mokrem, izboljšali klejenje

papirja ter zmanjšali prašnost na raven, ki ga imajo CF papirji, izdelani z enakimi aktivnimi komponentami v Evropi. V nadaljevanju pa je naloga usmerjena v izboljšanje občutljivosti CF papirja in obenem zmanjšanju prašnosti.

V lanskem letu smo končali nalogo Izboljšava heliografskega papirja. Naloga je bila uresničena v redkodnem času šestih mesecev. Danes pa je naša papirnica sposobna ob dobrih surovinah izdelati heliografski papir najboljše kakovosti.

Za zaključek o delu laboratorija za papir Aero-Medvode še nekaj besed o delu laboratorija za papir, v povezavi s proizvodnjo papirja v naši DO, Inštitutom za celulozo in papir ter Razvojno enoto Aera. Vsi rezultati raziskav preteklega leta so rezultat teamskega dela, v katerem so bili vključeni, glede na potek naloge, vsi delavci v vodstvu proizvodnje

papirja, predvsem pa inženirja Boris Tavčar in Dušan Murovec, z Inštituta za celulozo in papir, magister Jelka Novak s svojo ekipo ter delavci v laboratoriju za papir, pod mojim vodstvom, ob sodelovanju tehničnega vodje inženirja Franca Mlakarja.

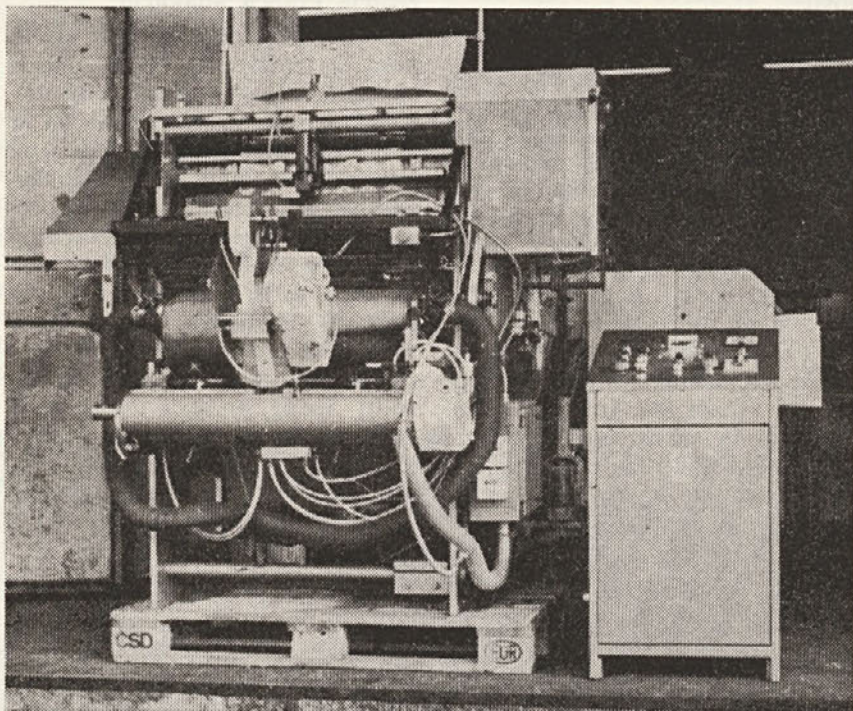
Sodelovanje z Razvojno enoto Aera ni zaživel, kljub obojestranski želji. Verjetno je osnovni vzrok naša problematika, ki je specifična in nekoliko tuja, po znanju in načinu dela, Raziskovalni enoti. Problem je tudi prostorska oddaljenost, posledica pa je slab pretok informacij. Omeniti pa velja tudi zastarel »budžetski« sistem vlaganja sredstev v to enoto. Sistem ne spodbuja ustvarjalnosti in ne zahteva od vodij nalog prikaza porabljenih sredstev in rezultatov med raziskavo. Ne zahteva niti primerno dogovorjenih rokov niti komisije, ki bi ocenila končno kakovost raziskave.

Vladimir Drev

IZ VARSTVA PRI DELU

PREIZKUSNO OBRATOVANJE PREVIJALNO-ZAVIJALNEGA AVTOMATA

Avtomat ob odhodu iz delavnice

V preizkusnem obratovanju je previjalno-zavijalni avtomat. To omenjamo zato, ker je v celoti izdelan v naših delavnicah, po lastni idejni zamisli in konstrukcijski izvedbi.

Avtomat previja papir, v našem primeru je to AMOR, v brezvretensko rollico, na poljubno, digitalno nastavljivo dolžino od 2 do 10 m. Rolico zavije v PVC folijo, debeline 0,015 do 0,018 mm in oblepi s samolepilno etiketo.

Vse navedene funkcije so se doslej opravljale ločeno, na različnih strojih in ni nam jih uspelo združiti v celoten tehnološki proces niti z uvoženo opremo.

Tehnično predstavlja avtomat izredno pomemben dosežek, saj spadata vakuumaska navijalna glava in sistem prečnega rezanja s prednapeto žico v kategorijo izumov. Tudi sistem kontaktnega gretja zavijalne folije omogoča primerjalno z dosedaj znanimi izvedbami večkratni prihranek energije. Zmogljivost stroja je 720 previtih, zavitih in eti-

ketiranih rolic dolžine petih metrov na uro. V času preizkusnega

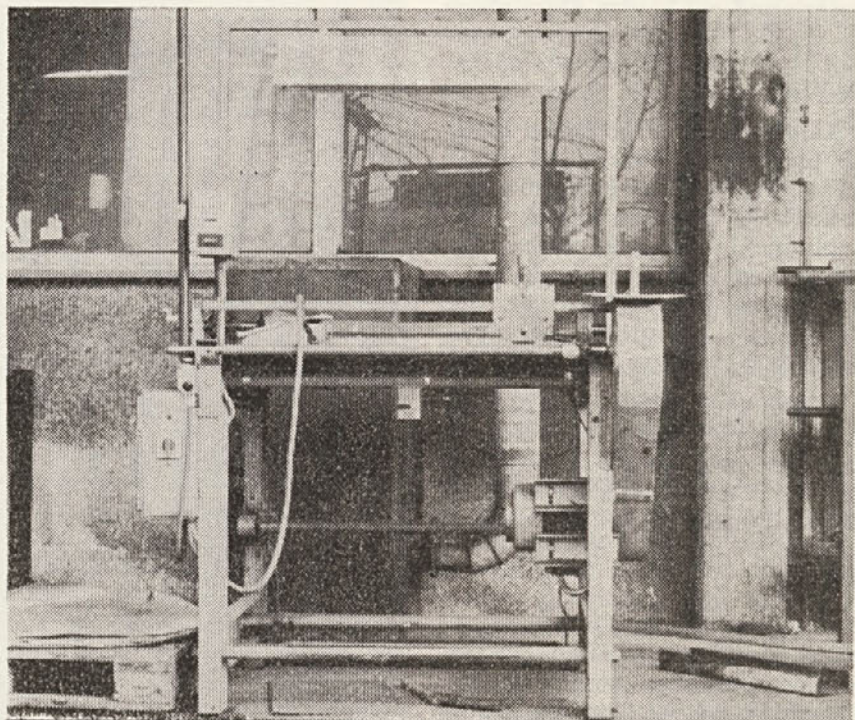
obratovanja bomo izvedli analizo uspešnosti in pomanjkljivosti avtomata. Z njimi bi lahko močno posodobili proizvodnjo v oddelku adjustaže AMOR papirja. Gotovo pa je zanimiv tudi za tržišče.

Poudariti vsekakor velja ogromen trud, vložen v uresničitev tega projekta, saj nam trenutna organiziranost strojegradnje in vzdrževanja ne omogoča normalnega dela pri izdelavi prototipa, se pravi sprotno, hitro in učinkovito uresničitev posameznih idej.

Avtomat ima kot prototip nujne izvedbene pomanjkljivosti, ki mu zmanjšujejo življenjsko dobo in večajo število zastojev, vendar je funkcionalno brezhiben. Vse navedene pomanjkljivosti bodo odpravljene pri naslednji izdelavi novih avtomatov.

Glavni konstruktor in nosilec celotne izvedbe je naš znani inovator in delavec Projektivnega biroja, Slavko Ferlež.

Peter Komerički

Predhodnik

PREGLED INOVACIJSKIH PREDLOGOV Z IZRAČUNANO GOSPODARSKO KORISTJO ZA LETO 1981

V Aeru je bilo leta 1981 prijavljenih 124 inovacijskih predlogov. Gospodarska korist je bila do zdaj izračunana za 18 inovacij, od tega ih je bilo 8 pripravljenih še v letu 1980.

TOZD KEMIJA CELJE

1. Zamenjava uvoženega škroba z domačim

Avtorji: Drago Bizjak, Ljubo Kompan in Milan Zupančič. V drugem letu uporabe te inovacije, ki nam je prištedila dragocena devizna sredstva (več milijonov naših dinarjev), je bila dosežena čista gospodarska korist 1.568.547 din.

Kot nadomestilo je bilo avtorjem izplačano 51.702 din, kar znaša 3,30 % od gospodarske koristi.

2. Pisalni trak za FACOM računalnike

Avtorica inovacije Barbara Kovačič je v letu 1980 izdelala tehnološki postopek za izdelavo trakov za FACOM računalnike. S tem je bila omogočena uporaba nekurantne zaloge tkanine. Vrednost te tkanine je znašala 497.700 din, kar je bila tudi čista gospodarska korist. Avtorici je bilo izplačano enkratno nadomestilo v višini 25.192,20 din, ta vsota pa predstavlja 5,06 % od čiste gospodarske koristi.

3. Pocenitev recepture za jasnit ČU in ČN za Poljsko avtorice Ive Lorenčak. S spremembo receptur za ta dva proizvoda je bilo v enem letu prihranjeno 13.144 din.

4. Modra barva za ONIX

Avtor inovacije: Cencelj Jože

S spremenjeno sestavo prema za mase je bilo v enem letu prihranjeno 116.472 din.

Avtorju je bilo izplačano enkratno nadomestilo 9.591 din, kar predstavlja 8,23 % gospodarske koristi.

5. Avtomatski titrator

Avtor inovacije — Zapušek Bojan je skonstruiral in izdelal napravo za avtomatsko titracijo, ki se uporablja v kontrolnem laboratoriju AC. Če bi tako napravo uvozili, bi bila bistveno dražja

kot je ta, izdelana v Aeru. Izračunana korist znaša 184.242 din, avtorju pa pripada nadomestilo v višini 16.265 din. To je 8,82 % od gospodarske koristi.

6. Priprava za brušenje krožnih nožev

Avtor: Debelak Anton

S to inovacijo je bilo omogočeno brušenje krožnih nožev na brusilnem stroju, stružnica se je sprostila za druga dela (prej se je brusilo na stružnici), brušenje je kakovostnejše in traja krajši čas. Letni prihranek znaša 63.000 din.

Avtor je dobil nadomestilo v višini 7.210 dinarjev, kar pomeni 11,44 % od vrednosti prihranka.

Vse navedene inovacije so realizirane in skupen prihranek v TOZD Kemija Celje znaša 2.443.105 din.

TOZD KEMIJA SEMPETER

1. Rekuperacijska naprava — zimsko delovanje

Avtorja te tehnične izboljšave sta bila Emil Rojc in Janez Malinger. Z majhnimi spremembami je bilo omogočeno delovanje stare rekuperacijske naprave v obratu samolepilnih trakov tudi v zimskem času. Pred uvedbo teh sprememb se je naprava s prvim zmrzovanjem izklopila in bencinski hlapi so se izpuščali v zrak. Minilo je drugo leto uporabe te inovacije in dosežen je bil prihranek 3.010.668,52 din, za kar sta avtorja dobila skupno nagrado 118.149 dinarjev, to je 3,92 % od prihranka.

TOZD GRAFIKA

1. Rekonstrukcija odvijalne osi — BAKROTISK

Avtor inovacije: Mirko Babovič

Z uvedbo te tehnične izboljšave se je sprostil previjalni stroj, zmanjšal kalo in povečala storilnost. Prej so se zvitki papirja z večjim premerom pred tiskanjem morali previjati v manjše zvitke, da se jih je lahko montiralo na tiskarski stroj. Zdaj se tudi večji

zvitki lahko tiskajo brez predhodnega previjanja.

Enoletna čista gospodarska korist znaša 1.104.240 dinarjev. Avtor je prejel nadomestilo 50.921,50 din, to pa pomeni 4,60 odstotka od gospodarske koristi.

2. Različna montaža pri tisku športnih in loto lističev

Avtor: Roman Zupanc

V drugem letu uporabe te inovacije je bil zmanjšan izmet, ki nastopa zaradi raztezanja papirja. Z zmanjšanjem izmeta je bilo prihranjeno 646.140 din. Avtor je prejel nadomestilo 34.390,40 din. To je 5,32 % od dosežene gospodarske koristi.

3. Prihranek pri čiščenju valjev na tiskarskih strojih

Avtor: Ivan Uranič

Na tiskarskih strojih, ki imajo naprave za strojno umivanje valjev, je bilo v letu dni z uporabo te inovacije prihranjeno precej čistilnih sredstev in pripomočkov. Izračunana gospodarska korist znaša 24.686,16 din. Avtor je dobil nadomestilo v višini 2.498 din, to je 10,12 % od dosežene gospodarske koristi.

4. Uporaba lepenke iz paketov AC papirja

Avtor: Anton Mlinar

Po tem predlogu se lepenko, ki je šla prej v odpad, zdaj koristno uporablja kot podlaga za bloke. S tem smo v enem letu prihranili 71.984 din, avtor je za ta prihranek prejel enkratno nadomestilo v višini 6.368 din, kar je 8,85 % od čiste gospodarske koristi.

5. Kasete za manipuliranje polizdelka — srečk

Avtorji: Baldo Jenko, Mirko Škorc, Jože Veber so izdelali kovinsko kaseto, v katero se zлага in vmesno skladišči polizdelek — ekspres srečka ter iz kasete vlaga v naslednjo fazo proizvodnje. S to inovacijo je odpravljeno ročno manipuliranje s srečkami, zmanjšalo se je število zaposlenih, zmanjšalo se je število za-

(Nadaljevanje na 40. strani)

(Nadaljevanje z 39. strani)

stojev v proizvodnji, znižali so se stroški in povečala produktivnost.

V prvem letu uporabe te inovacije je znašala čista gospodarska korist 654.677,17 din, avtorji pa so prejeli nadomestilo 44.698,70 din, to je 6,82 % od gospodarske koristi.

6. Ščitnik za preprečevanje brizganje lepila na stroju F-180

Avtor inovacije: Ludvik Gajšek

Z dodatnimi ščitniki se prepreči brizganje lepila na stroju, s tem pa odpadejo zastoji zaradi potrebnega čiščenja lepila. Tako je bila v letu dni dosežena čista gospodarska korist v višini 129.250 din.

Avtor je dobil nadomestilo 10.115 dinarjev, kar pomeni 7,83 odstotka od gospodarske koristi.

7. Dodatni rob na plošči pri srečkah in ovojnicah avtorjev Janeza Odlazka in Vojka Gologranca.

S tiskanjem dodatnega roba na polah za srečke in ovojnice je omogočen boljši vidni pregled. Pri zbiranju pol prihranimo precej časa, kar nam je v letu dni

uporabljanja inovacije prineslo čisto gospodarsko korist v višini 276.480 din. Avtorja sta dobila nadomestilo (skupno) 17.088 din, kar predstavlja 6,18 % od gospodarske koristi.

8. Vodilo za snemanje ovojnic z lepilnega koluta

Avtor: Mirko Škorc

Z uvedbo te inovacije se je precej zmanjšalo število zastojev na stroju in s tem povečala proizvodnja. Z uporabo inovacije je bil dosežen letni prihranek 272.250 din, avtor pa je dobil nadomestilo 17.717 din, kar pomeni 6,50 % od gospodarske koristi.

9. Zamenjava črpalke za lepilo

Avtorja: Gabrijel Žerjav, Ivan Orešnik

Črpalka je bila prej montirana na izžemanje cevi, avtorja pa sta jo zamenjala z zobniško črpalko. S tem se je občutno zmanjšalo število zastojev in poraba lepila. Z uporabo inovacije je bila dosežena čista gospodarska korist v višini 638.520 din.

Avtorja sta prejela skupno nadomestilo 33.302,50 din, to je 6,22 % od gospodarske koristi.

Skupna gospodarska korist do-

sežena z inovacijami v tozd Grafika znaša 3.818.227,30 din.

TOZD MEDVODE

Čista gospodarska korist iz tistih inovacijskih predlogov, ki so bili prijavljeni v letu 1981, je 423.000 din, za tiste iz prejšnjih obdobj pa 962.735,60 din.

ZAKLJUČEK

Skupno izračunana gospodarska korist v DO AERO, ki je nastala z uporabo inovacij v letu 1981, znaša **10.656.737 din**. V primerjavi z letom 1980 to pomeni povečanje za približno 25 %. Če upoštevamo stopnjo inflacije, ki je bila večja kot 25 %, bi to realno pomenilo celo zmanjšanje gospodarske koristi. Vendar pa je bilo leta 1981 nekaj predlogov, ki so še v postopku ocenjevanja ali pa bo izračun opravljen kasneje, tako da z gospodarskim učinkom inovacij ne smemo biti povsem nezadovoljni. Posebej bi med tozdi morali izdvojiti Grafiko, kjer so do predlogov dokaj selektivni in se potrudijo pri izračunavanju gospodarske koristi.

Marjan Furlan

POROČILO O INOVACIJSKI DEJAVNOSTI V TOZD MEDVODE ZA LETO 1981

V letu 1981 se je število prijavljenih inovacij v TOZD Medvode izredno povečalo. Doslej to še ni bil primer!

Ali to pomeni, da se je nekaj spremenilo na področju inovacij?

Komisija je imela z obravnavanjem inovacij kar precej dela, saj mora imeti dokumentacijo o inovacijah urejeno. Ker za komisijo ne pripravlja predloge noben delavec, ki bi bil zadolžen za inovacijsko dejavnost, je pač vse pripravljalo delo moral opraviti predsednik komisije.

Z letom 1981 je zaključila delo tudi komisija za inovacije v sestavi: Darko Cafuta, Janez Peterlin, Alojz Smrekar, Vinko Gregorin in Alojz Masterl.

V letu 1981 so delavci v medvoškem tozdu prijavili 15 inovacijskih predlogov, oziroma so leti še v postopku ocenitve. 15 ino-

vacijskih predlogov je prijavilo 16 avtorjev, 12 inovacijskih predlogov, ki jih je komisija za inovacije ocenila pozitivno, pa je prijavilo 12 avtorjev. Zanimiva je tudi kvalifikacijska struktura avtorjev inovacijskih predlogov: 5 z visoko izobrazbo, 1 z višjo, 6 s srednjo izobrazbo ter 4 VK oziroma KV delavci.

Poseben problem je še vedno potek ocenjevanja inovacij, ker so predlogi v glavnem precej strokovni in ni možno takoj pridobiti strokovne ocene, oziroma vseh podatkov potrebnih za ocenev inovacije. Nekaj časa se tudi izgubi, preden se predlog pripravi za obravnavo na komisiji.

V letu 1981 se je inovacija povprečno obravnavala 102 dni, vendar moramo omeniti, da je povprečje pokvarila inovacija, za katero je inovator menil, da za-

njo ni določeno dovolj visoko nadomestilo in se je pritoževal na komisijo in delavski svet tozda (obravnavna je trajala 300 dni).

Čista gospodarska korist inovacijskih predlogov v letu 1981 je 423.000 din, iz prejšnjih obdobj pa je znašala 962.735,60 din

Nadomestila, ki jih je določila komisija za inovacije in potrdil delavski svet TOZD, so bila naslednja:

— nadomestilo za izkoriščanje predloga z izračunano čisto gospodarsko koristjo, ki znaša 24.557,50 din, predstavlja 5,8 % čiste gospodarske koristi, ki jo ta inovacija prinaša;

— nadomestila in akontacije skupaj (kar znaša 64.667,50 din) pa predstavlja 15,3 % čiste gospodarske koristi vseh inovacij.

Darko Cafuta

USMERJENO IZOBRAŽEVANJE V PRAKSI

Med proizvodnim delom

S šolskim letom 1981/82 je bilo uvedeno na vseh stopnjah srednjega šolstva usmerjeno izobraževanje. Sam začetek je pomenil le zaključek dolgoletnih priprav. Uvedba srednjega usmerjenega izobraževanja je zahtevala veliko dodatnega dela, tako v šolah, kot tudi v delovnih organizacijah.

Za izvajanje proizvodnega dela je bilo potrebno izobraziti inštruktorje, pripraviti tipična dela, ki jih učenci opravljajo na proizvodnem delu in določiti naloge, ki so primerne za dijake I. letnika srednjega usmerjenega izobraževanja. Glede na to, da smo morali čakati na seminarje

za inštruktorje precej dolgo, poleg tega pa smo menili, da je bolje, če inštruktorje pripravimo resnično za razmere, ki so pri nas v proizvodnji, smo organizirali dva enodnevna seminarja za proizvodno delo. Na seminarjih smo izobrazili 42 inštruktorjev proizvodnega dela. Seveda jih imamo na seznamu še več, vendar je sedanje število za prvo fazo zadostovalo. Istočasno s tem delom je potekala tudi samoupravna verifikacija za izvajanje proizvodnega dela (podpis Samoupravnega sporazuma o izvajanju proizvodnega dela s PIS — podpis pogodbe o izvajanju pogodbenega dela med šolami in delovnimi organizacijami).

V AERU letos izvajamo proizvodno delo za naslednje usmeritve: kemijska, grafična, naravoslovno-tehnična, elektro in računalniška usmeritev. Tako bo od februarja do junija pri nas na proizvodnem delu 51 dijakov I. letnika različnih smeri srednjega usmerjenega izobraževanja.

Seveda se je takoj v začetku pojavilo nekaj težav, ki pa niso bile nepremagljive.

Vsi učenci, ki pridejo na proizvodno delo, morajo opraviti uvajalni seminar, na katerem se seznanijo z razvojem delovne organizacije, s samoupravno in družbenopolitično organiziranostjo ter z osnovami iz varstva pri delu. Ker teoretično prihajajo skoraj vsakih 14 dni, bi bil to precejšen napor za naše predavatelje. Zato smo posamezne skupine združevali. V prihodnje naj bi dijaki prihajali na proizvodno delo v enakih terminih, vendar se morajo o tem šole še dogovoriti.

Marjan KOSTOMAJ, oddelkovodja v impregnaciji in sestavi v obratu jasnit — inštruktor za proizvodno delo:

— Menim, da so učenci na proizvodnem delu prekratek čas, da bi se lahko naučili kaj več kot to, da se seznanijo z osnovami dela pri nas. Sicer so pridni in resni ter imajo dober odnos do dela. Z nasveti in usmerjanjem jih

(Nadaljevanje na 42. strani)

(Nadaljevanje z 41. strani)

poskušamo čim bolj seznaniti s tehnologijo in proizvodnjo.

Dobro pa je, da se učenci čimprej spoznajo s proizvodnim delom, saj tako dobijo pravo predstavo o poklicih. Mogoče je delo v proizvodnji tudi dobra spodbuda za boljše učenje v šoli.

Nevenka DROFENIK, dijakinja I. letnika kemijske smeri na Tehniški šoli v Celju:

— Delo v proizvodnji se seveda zelo razlikuje od naših šolskih obveznosti. Gotovo pa je koristno, da se srečamo s proizvodnjo in novimi delovnimi nalogami. Na proizvodnem delu sem bila najprej v laboratoriju obrata AC, kjer je bilo delo kar precej podobno šolskemu. V sestavi mas in tekočin v obratu jasnit pa je že šlo za bolj praktično delo. Mentorja in sodelavci so bili zelo pozorni in so z nasveti veliko prispevali za hitro in dobro spoznavanje dela in nalog.

Učni načrti za proizvodno delo so še precej nedorečeni, zato bodo nujno morali doživeti nekaj sprememb. Tako je bilo težko najti tipična dela za dijake na proizvodnem delu. Še najboljše so to uredili v naravoslovno-tehnični usmeritvi, kjer imajo dijaki z učnimi načrti opredeljeno delo v neposredni proizvodnji. Nasprotno pa lahko rečemo za kemijsko usmeritev, da so učni načrti prezahtevni in bi jih bilo potrebno nekoliko poenostaviti.

V Aeru smo pri pripravi izvedbenih učnih načrtih sledili pro-

gramu proizvodnega dela, opredeljenega za prvi letnik. Mnoge delovne organizacije pa so dijake vključile (ne glede na učni načrt proizvodnega dela) v neposredno proizvodnjo, za tekoči trak. Seveda je sedaj prispevek posameznega dijaka različen, zato so tudi dijaki ponekod prejeli denarno nagrado za svoje delo. V osnovi pa je bilo dogovorjeno, da je nagrada učencem na proizvodnem delu, prav zaradi veljavnega učnega načrta, enaka malici, ki jo učenec prejme in dodatnimi zaščitnimi sredstvi, ki jih potrebuje pri svojem delu.

Miće PERIĆ, vodja skladišča surovin v TOZD Kemija Celje — instruktor za proizvodno delo:

— Pri nas gre za specifično okolje, vendar problemov s tehniko dela ni, čeprav gre za težka dela. Poudariti moram, da so učenci pridni in vestni in da radi delajo. Všeč mi je njihov odnos do dela in poslušnost za težke delovne pogoje. Le-tega jim poskušam še bolj razviti, saj bodo tako precej bogatejši ob spoznanjih. Učencem posvečamo vso pozornost, še posebej jih opozarjamo in nadzorujemo pri delih, ki so lahko nevarna.

Menim, da delovna praksa dobro teče in da so učenci lahko zadovoljni, pa tudi mi.

Luiža ZUPANČIČ, dijakinja I. letnika kemijske smeri na Tehniški šoli v Celju:

— Delovno prakso sem opravljala v obratu AC v oddelku izdelave in v skladišču surovin.

Seznanila sem se z delom v proizvodnji in samoupravljanjem v delovni organizaciji.

Mentorja in sodelavci so mi zelo pomagali s strokovnimi nasveti. Dragocene izkušnje, ki sem jih pridobila v obeh oddelkih, mi bodo prišle zelo prav pri pouku v šoli.

Omeniti moramo, da povezave s šolami dobro tečejo, da so učitelji za proizvodno delo na šolah v stalnih stikih z organizatorji izobraževanja v naši delovni organizaciji.

Pohvaliti velja tudi učence same, ki svoje delo opravljajo vestno, prizadevno. Do sedaj, ko je že večina učencev opravila proizvodno delo, nismo naleteli še na nobeno težavo. Učenci so disciplinirani, kar pa je najpomembnejše, opažamo, da znajo ceniti fizično delo.

Vsi učenci so bili ob koncu svojega dela ocenjeni. V glavnem z oceno zelo uspešno. Ves čas svojega dela so pisali dnevnik, ki ga je sproti preverjal in pregledoval instruktor. Omeniti pa moramo tudi delo instruktorjev, ki zares skrbijo, da se učenci v času, ko so pri nas na delu, kar največ naučijo. Veliko se ukvarjajo z njimi in jim posvečajo vso pozornost. Menim, da tudi zaradi takšnega odnosa instruktorjev doslej ni prihajalo do težav.

Za zaključek naj povemo, da smo v Aeru pričeli z uvajanjem proizvodnega dela dobro pripravljeno. Proizvodno delo poteka dobro, vsekakor pa je za dobro izvajanje velika zasluga prav v zavzetem delu instruktorjev.

Tone Škerbec
Janja Završnik

DELO GRAFIČNEGA KROŽKA

Skupina učencev — članov grafičnega krožka. Na fotografiji jih manjka polovica — sodelujejo namreč tudi v mnogih drugih krožkih...

Po Samoupravnem sporazumu med AEROM — TOZD Grafika in pionirskim odredom I. STAJERSKEGA ODREDA na COŠ »FRAN ROŠ« v Celju je v smislu medsebojnega sodelovanja med drugim organiziran tudi GRAFIČNI KROŽEK.

V krožek je vpisanih štirinajst učencev — mladih, nadebudnih fantov, polnih življenja, razigranosti, včasih tudi navihanosti. Vprašanja jim kar vro iz ust. Na videz povsem preprosta vpraša-

nja, mnogokrat pa je treba dobro premisliti, kako odgovoriti.

V grafičnem krožku se zberemo vsak drugi ponedeljek, po šolskem urniku je to osma in deveta ura. Priznati je treba, da so te ure dokaj opazne v razpoloženju učencev. Vplivajo na njihovo zagnanost, saj so že nekoliko utrujeni, posebno še v dneh, ko spomladansko sonce kliče v naravo...

Vendar vse to ni ovira, da se ne bi z zanimanjem vključevali v

razgovore o grafiki. Predstavljanje grafike namreč ni vpeto v toga predavanja, poteka bolj v obliki sproščenega razpravljanja, katerega vsebino sproti usmerjajo vprašanja. Očitno je, da je tak način podajanja hvaležnejši, bogatejši.

Je pa še nekaj. Ta mladi rod ni kaj posebno naklonjen dolgotrajnemu govorjenju, hoče živo, tvorno sodelovati o tem, kar govorimo, hoče videti, prijeti z roko. In to je največ vredno: praktično videti, kako nastane grafični izdelek — časopis, plakat, etiketa itd.

Zanimanje za ekskurzijo v klasično tiskarno je bilo med člani krožka tako veliko, da je bila udeležba pri ogledu tiskarne tisti dan — prvič in zadnjič — res stoodstotna! Še več: bilo je tudi nekaj izrednih udeležencev!

Nekaj časa so pazljivo sledili razlagi, prijemale tipografski material in spraševali. Ko pa so zagledali barvo, barvni valj, klišeje, odtiskovalnico in papir, so navdušeno prijeli za delo in odnesli na koži, pa tudi na oblačilih, pečate goste tiskarske barve.

Pripravil sem kratko anketo, v kateri so učenci predvsem povedali, da bi želeli spoznavati grafiko kar največ v samem delovnem okolju. Radi bi sodelovali v procesu stavljenja, tiskanja in še kaj. Nekatere zanima razvoj do nedavnega še grafične obrti, danes industrije, zanima jih, kako je potekalo stavljenje in tiska-

(Nadaljevanje na 44. strani)

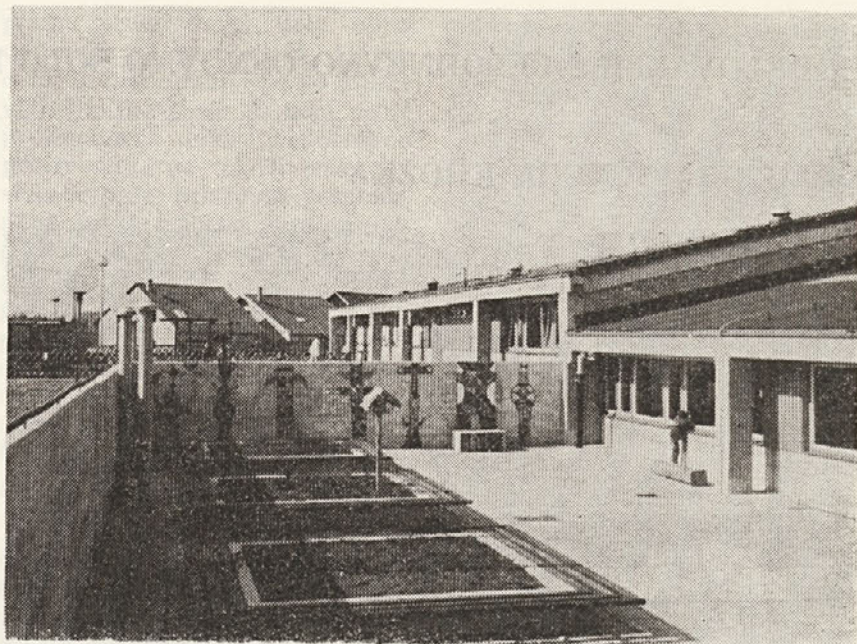
Celodnevna osnovna šola »FRAN ROŠ« na Golovcu v Celju — ves dan je obsijana od sonca

(Nadaljevanje s 43. strani)

nje pred stoletji. Zanima jih, kakšni so dosežki današnje moderne grafike. Vse grafične poklice na splošno ocenjujejo ugodno, kar precej pa se jih navdušuje za reprodukcijskega fotografa, retušerja in podobno.

Vse to in še kaj več so povedali, delno pa napisali v anketi, člani grafičnega krožka Urban, Sandi, Uroš I., Boris, Milko, Dani, Matej, Uroš II., Robi, Peter, Damir in Tomaž.

Kaj naj zaželimo vsem tem mladim fantom? Veliko uspeha pri njihovem učenju, uspešen zaključek šolskega leta — njim v spodbudo, vzgojiteljem v ponos, staršem pa v veselje...

Besedilo in fotografije:
Stane Lovrenčič

Osrednji prostor pred šolo je popestren s slikovitimi totemi — simboli

RAZSTAVE – RAZSTAVE – RAZSTAVE – RAZSTAVE – RAZSTAVE – RAZSTAVE

AKVARELI JURETA GODCA V MEDVODAH

1. aprila je bila v večnamenskem prostoru našega TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode, svečana otvoritev samostojne

razstave likovnih del, našega sodelavca, **Jurija GODCA**.

Tovariš Godec se je v Medvodah predstavil z lepimi akvareli,

v katerih slika predvsem utrinke iz narave, skratka — krajine. Njegova dela so zanimiva tudi zato, ker kljub tehniki akvarela, ki je mimogrede rečeno, ena zahtevnejših likovnih tehnik, za katero pa nekateri trdijo, da je blede in včasih celo hladna, predstavlja svoje vtise iz narave v toplih in nežnih barvah.

Na otvoritvi razstave, ki jo je odprl Jože Lejko, so v kulturnem programu sodelovala dekleta, ki pojejo v »DEKLISKEM OKTETU« pri Kulturnem društvu »OTON ŽUPANČIČ« v Medvodah.

Otvoritve razstave so se poleg članov delavskega sveta TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode udeležili tudi predsedniki družbenopolitičnih organizacij TOZD ter predsednik občinskega sindikalnega sveta Ljubljana-Siška, Vuko Lutovac, direktor TOZD Medvode, Slavko Zule in direktorica DSSS Aero, Marija Marulec ter skupina otrok iz osnovnih šol v Medvodah.

Uvodne besede o avtorju razstavljenih del je podala Marlen

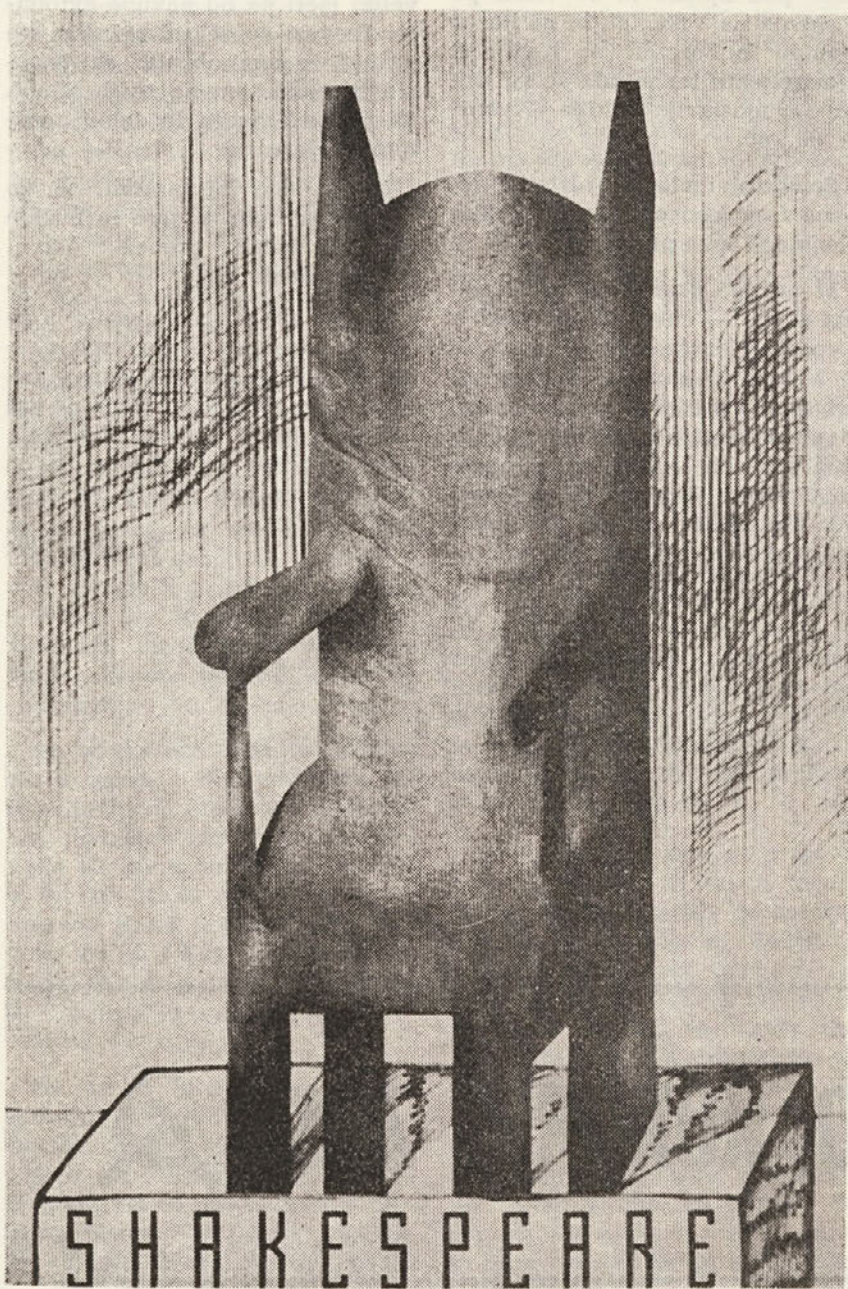
Premšak, umetnostna kritičarka in novinarka iz Celja, ki je zelo pozitivno ocenila dela tovariša Godca in mu za delo v prihodnje zaželela obilo ustvarjalnih trenutkov.

Razstava v Medvodah je bila odprtega tipa, saj so si jo poleg delavcev lahko ogledali tudi krajanji Medvod in učenci tamkajšnjih osnovnih šol. Odprta je bila do 15. aprila.

Dopisujte v naše glasilo

V LIKOVNEM SALONU V CELJU PLAKATI IN RISBE RADOVANA JENKA

RADOVAN JENKO, diplomant Akademije lepih umetnosti v Varšavi v 1981. letu, delavec v oddelku design — TOZD GRAFIKA je razstavljal svoje PLAKATE in RISBE v Likovnem salonu v Celju med 9. in 24. aprilom.

Tovariš Jenko je eden prvih, ki je imel možnost razstavlјati umetniška dela, ki sodijo na področje oblikovanja, v tako priznanem razstavnem mestu, kot je celjski LIKOVNI SALON.

Vendar to ni nič čudnega, če se spomnimo, da je za svoja dela že prejel naslednja priznanja:

— 1974. leta je prejel drugo nagrado, na natečaju za plakat na temo BIO 6 (Bienale industrijskega oblikovanja)

— 1981. leta — prvo nagrado na natečaju za plakat na temo Rdeči križ

— v letih 1976 do 1981. leta je sodeloval na mednarodnih bienalih plakata v Varšavi in Lahtiju.

Pri vsem tem moramo povedati tudi to, da je svoje diplomsko delo opravil na temo: GLEDALIŠKI PLAKAT.

Našemu sodelavcu Radovanu JENKU ob razstavi čestitamo in mu želimo tudi v prihodnje mnogo delovnih in ustvarjalnih uspehov.

Dora Rovere

PLANINCEM V POJASNILO

Letos res nismo tiskali planinskega koledarja ali bolje rečeno, terminskega sporeda vseh prireditelj, pohodov ter raznih tur. Vzrok ni, da smo na to pozabili — temveč nakup avtobusa.

Prepričani smo bili, da bo le-to steklo kar najhitreje in da bi se tako vsi sešli na sestanku in uredili ter uskladili datume in želje internih pobudnikov, ki so se odrazili v interesu:

— prevoz na oddih v počitniški dom na Lošinj,

— morda prevozi v Stoj na Puli, Červar, v Umag, torej tja, kjer imamo počitniške kapacitete,

— tu so vsi potrebni prevozi za planince ter smučarje,

— tu so vsi potrebni prevozi ob priliki raznih sejmov, drugih podobnih strokovnih in družabnih snidenj in še ...

Moj namen ni, da bi nanizal vse, kar bi opravičilo nakup potrebne vozila. Tu bi se dalo napisati še veliko. Želel sem podati le malce širše pojasnilo vsem tistim, ki vsega tega še niso dodobra spoznali. Da pa ne bomo povsem neobveščeni, bomo ponovili spored, ki smo ga sprejeli na našem občnem zboru. Nekaj od tega je že opravljeno:

— bili smo na spominskem pohodu na Osankarici,

— udeležili smo se zimskega vzpona na Snežnik,

— zimskega spominskega pohoda na Stol in Porezen,

— izpeljali smo z veliko udeležbo tudi priljubljeni izlet »v neznanu«.

Organizacijsko je v teku štiridnevni pohod v južni Velebit. Povzpeli naj bi se na Vaganski vrh ter še na dva sosednja vrhova, in z nekaj člani bi prehodili znano Pakleniško transverzalo. Iz sporeda za leto 1982 bomo poskusili še organizirati izlet v nizkogorje: na Kum, Sladko goro, šli naj bi iz Planine do Bohorja, udeležili naj

bi se svečanosti ob dnevu planincev na Lisci ter se podali še na Paški Kozjak.

Srednjegorje: povzpeli naj bi se na Krvavec in še nato na Veliki Zvoh, šli bi iz Rovtarice do Blegoša, iz Robanovega kota na Strelovec ter morda še od Sv. Duha na Potočko zijalko ter na Olševo. V visokem gorstvu naj bi ponovili zelo težko turo iz Tamarja čez Ozebnik na Jalovec ter na zavetišče pod Špičko in se vrnili po grebenih na Vršič, šli bi na Razor planino in Porezen, na Kanin in Prestreljenik ter morda še na tromejo Jugoslavija—Italija—Avstrija, na Peč.

Samostojni mladinski izleti bi bili na Osankarico, Olševo, Veliko planino, Reško planino in še kam.

Iz varstva narave naj bi ob priliki akcije — čuvajmo lepo okolje — prevzeli čiščenje nekega predela bližnje planinske okolice ter pripravili predavanje o zaščiteni planinski flori, o zaščitenih planinskih predelih — parkih in podobno. Markacijsko opravilo bi letos bilo v obnovitvi markacij in čiščenju planinske poti, ki pelje iz Tre-

marij na Šmohor ter iz Liboj na Šmohor.

Veliko je še stranskih tur ter spominskih pohodov, na katerih smo se prejšnja leta pojavljali in udeleževali. Na nekaterih prav v velikem številu. Tudi letos bomo storili vse, da bomo čim dlje in čim več v lepem in čistem okolju.

Vse pa je odvisno od naše dobre volje, od naših samoprispevkov, od dotacije planincem — v veliki meri pa od nakupa avtobusa. Prevozi so zelo dragi, kar ste pa tudi že sami občutili, saj uspešno le tu in tam na naših izletih ali pohodih nuditi le delno povrnitev vožnje.

Nekoč smo že zapisali, da so prevozi iz Celja v gore in bližnje Alpe ter ostali prevozi, glavni strošek planincev.

Vse to nekako v pojasnilo in če niste na občnem zboru vzeli s seboj letošnjega sporeda, smo ga nekoliko ponovili. Kljub temu pa vas bomo še sproti o vsem obveščali, vaša odločitev in volja pa je, da se v čim večjem številu udeležite naših izletov.

Franček Perc

9. KONGRES ZKS

Tokrat vam predstavljamo obsežno delo ameriškega pisatelja **Normana Mailerja, Krvnikova pesem**. Delo je letos izšlo pri Koprski založbi LIPA, v prevodu Ane Padovan, v 4 knjigah.

Krvnikova pesem je zgodba, ki povezuje mnogo oseb, ki so bile tako ali drugače povezane z obsojenim morilcem Gilmorem, junakom tega romana.

Roman riše dokumentaren portret Gilmorevega življenja, kakor ga je pisatelju uspelo oživiti iz pripovedovanja mnogih, ki so se srečali z junakom v zadnjih devetih mesecih življenja, ko so ga pogojno izpustili iz zapora in je skušal zaživeti normalno življenje. Vendar mu to ni uspelo. Spet se je znašel v ječi, ker je umoril dva človeka, obsodili so ga na smrt in 17. januarja 1977 usmrtili. Vendar to ni le dokumentarna pripoved o morilcu Gilmoreu, o njegovi strastni, nedoumljivi siloviti ljubezni do Nicole, o njegovi uničujoči ljubosumnosti, temveč je tudi mogoče ogledalo današnjega življenja na ameriškem Divjem zahodu. Na eni strani prikazuje revno življenje mladih, ki se prebijajo iz dneva v dan, življenje po ječah in revnih naseljih, na drugi pa drugačno Ameriko, brezčuten stroj, ki mu vladajo zakoni, politika in seveda — denar.

Ko pred nami raste ta podoba, nas resničnost dogajanja sili, da si zastavljamo prastara vprašanja: Kaj obvladuje človeško življenje? Kako odpraviti nasilje med ljudmi v družbi? Kako se znebiti predsodkov? Kako ponuditi roko človeku v stiski? Kako kaznovati zločinca? Ali je smrtna kazen rešitev? Koliko je sploh vredno človekovo življenje?

Na ta in podobna vprašanja skušajo odgovoriti tudi junaki v romanu, katerih zgodbe pripovedujejo, da se v vsakem človeku prepleta zlo in dobro, tudi v Gilmoreu. Njegovi prijatelji, sorodniki, pajdaši, ječarji, policaji, psihi-

atri, mati, dekle in drugi, pripovedujejo o tem. Z vsemi temi zgodbami pa želijo povedati le eno — kako neupravičena je nasilna smrt — tako tista nerazumna, pretresljiva, ki jo povzročajo obsedenost, krutost, odtujenost, duševna zmedenost, kot tudi tista, ki jo dovoli zakon, ki ni zato nič manj nesmiselna in kruta.

Skratka to je roman o tem, kako se v naglici današnjega nimalokrat odtujenega življenja, kaj hitro zgodi, da pozabimo na sočloveka in postanemo brezčutni. To je nevarno. Zato so knjige, ki nam odpirajo pot do razumevanja za soljudi, še kako dragocene. Takšna knjiga je roman **Krvnikova pesem**, Normana Mailerja, ki je bil rojen 1923. leta v Long Branchu v New Jerseyu in je moral po študiju v boje proti Japoncem na Tihem oceanu, zlasti na Filipinih.

Izkušnje iz vojne je opisal v romanu *Goli in mrtvi*. Odtlej se že 30 let spopada z vodilno ameriško družbo z eseji, članki, še bolj pa v romanih, med katerimi so mnogi močno vzburlili ameriško in širšo javnost.

Zaradi vsega tega vam brez dvoma ne bo žal, če se boste odločili in prebrali ta obsežen roman. In če se boste vprašali, od kod boste vzeli toliko časa, vam lahko takoj postrežemo z odgovorom. Odrecite se nekaj slabim televizijskim oddajam in v zameno zanje preberite to — dobro knjigo.

Drugo delo, ki vam ga priporočamo za branje, je knjiga japonskega pisatelja srednje generacije, **Kobo Abe** z naslovom **Zenska s peščin**. Knjiga je lani izšla pri Prešernovi družbi. Vsebina dela pa je naslednja: učitelj, vnet žužkoslovec, pride v kraj z obmorskimi sipinami, da bi tu poskušal ujeti redko zvrst žuželke. Zamudi zadnji avtobus, s katerim bi tega dne lahko odpotoval in star prebivalec vasi sredi peščin, ga povede do ene od jam, globoko v mivki, kjer je hiša, v kateri lahko učitelj pre-

noči. Za to se tudi odloči. Vendar zjutraj na svoje presenečenje ugotovi, da je lestev, po kateri se je spustil v jamo izginila, ženska pa, ki ga je zvečer sprejela in pogostila, mu pove, da so vaščani to storili namenoma, ker hočejo, da ostane pri njej in ji pomaga odmetavati mivko, ki bi zasula hišo in za njo postopoma vso vas, ko bi je noč za nočjo ne odmetavali in odvažali.

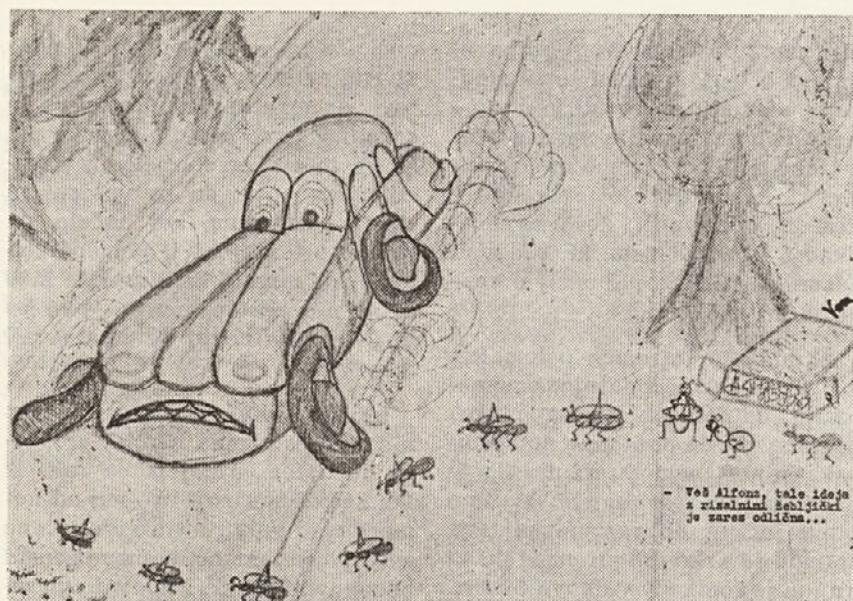
Mož je ogorčen, vendar je ves njegov bes zaman. Odtlej premišlja le o tem, kako bi se rešil iz teh krajev, da pa bi se mu od nemočnega srda in brezdelja ne zmračil um, ponoči pomaga ženski odmetavati pesek. Minevajo meseci in ženska odkrije, da je zanosila — z učiteljem. Zaradi naporov splavi, potem, ko žensko odpeljejo v bolnišnico, pustijo lestev, po kateri mož lahko spleza iz jame. Se bo končno rešil?

Knjiga je napeta, poglobljeno delo, po katerem so posneli tudi film, ki je bil v Cannesu deležen posebne nagrade žirije.

Pri Cankarjevi založbi je lani v zbirki Nobelovci izšla med drugimi tudi knjiga švedske pisateljice **Selme Lagerlöf**, ki je prejela Nobelovo nagrado 1909. leta za svoje življenjsko delo. Založnik nam v eni knjigi predstavlja dve deli: **Prstan Löwensköldov** in **Anna Svärd**.

V delih Selme Lagerlöf odkrivamo najlepše poteze domišljije in pripovednega daru. Zato sta obe zgodbi, ne glede na to, da sta časovno in krajevno odmaknjeni, zgodbi življenj — švedskih ljudi. Iz njih veje živahna domišljija, poduhovljeno podajanje in nežnost. Zgodbi sta zgodovinsko obarvani, zato danes zvenita romantično in na nekaterih mestih celo nostalgичno. Vendar sta lepo in zanimivo branje za vsakogar, tudi za tiste, ki redko sežejo po knjigi.

Dora Rovere

POTREBNI SMO TOLAŽBE

Bodi prepuščeno lastni presoji, kdaj nas mediji — radio in televizija — razveseljujejo, zabavajo in kdaj nas jezijo ali celo žalostijo. In če že to počno, zakaj nas ne bi tudi tolažili, kadar smo tolažbe potrebni? In kdaj smo tolažbe bolj potrebni, če ne v zgodnjih jutranjih urah, ko moramo »revčki ubogi« vstati iz toplih postelj, zapustiti naša topla gnezdeca in stopiti v mrzlo, sivo, kruto jutro. In na naše mračne, sitne, od blazine vse vegaste obraze nam naša vrla radijska služba želi pričarati nasmeh, napraviti nam iz te vsakdanje jutranje »turobnosti« elana poln, veder, živahen in nasmejani dan! Koliko tragike je v tem krutem vsakdanjem jutranjem vstajanju. Kaže, da se končno le potolažimo, da se vdamo v svojo usodo, ker smo pač obsojeni, da moramo zjutraj vstajati! In ob takih spodbudnih tolažbah mi pride na misel tista — nam več ali manj znana zadnja kitica pesmice »Zlata ptička« — ki tako lepo pravi:

— Tretji fant je ob zori vstajal,
hodil je na delo;
v mraku se domov je vračal,
pa zapel veselo! —

No, in če pesmica tako pravi,
zakaj tudi mi ne bi zmogli kaj takega!
Seveda zmoremo!

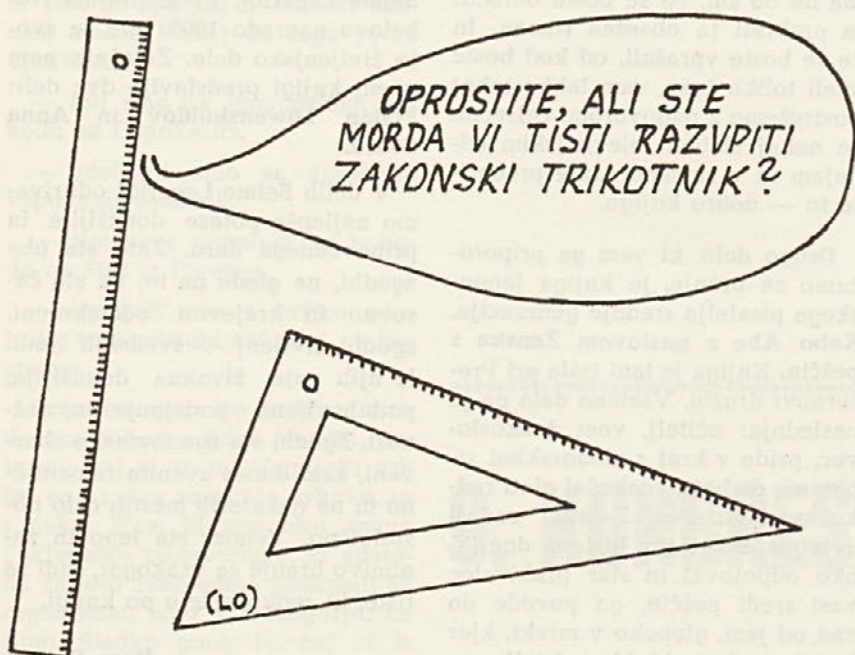
Lovro

INOVACIJA

Tovariš Šumečnik predlaga, da bi ovojnice za napolitanke, bonbone, žvečilno gumo, vrečke za bonbone in podobna živila tiskali na takšen papir, ki ne povzroča pri razvijanju nobenega šuma, torej na brezšumni papir.

Utemeljitev: šumenje in prasketanje dosedanjih papirjev zelo hudo moti obiskovalce kinopredstav in gledaliških predstav, ker ni moč slišati nežnih ljubezenskih vzdihov, kar zmanjšuje romantične učinke posameznih prizorov in tako prikrajša gledalce za to, kar so plačali. Razen tega odvržen papir prehudo škriplje pod nogami gledalcev, ko odhajajo iz dvoran.

Stane Lovrenčič

Dopisujte

v naše glasilo

L I T E R A R N I   U T R I N K I

PESMA RADA

Vreme je
da se setimo
sada
budućnosti naše
našeg tvorca
rada.

O radna ruko
ponos si ljudskog
roda
dosta poniženja
dosta teških muka.

Žuljevite ruke
oči neispavane
srca otvorena
željni pobeđe i slave.

Jurišaju smelo
žuljevite ruke
pobeda na radu
pobeđuje muke.

Svi su oni željni
da se stvara
da se izgrađuje
Titova država.

S ponosom govorim svima
svugde na svakom mjestu
druže svjesno radi
i neboj se gladi
o starom narodnom geslu.

PESMA ZA RUDARE

Počinje jutro
rađa se novi dan
kao i svaki
rudaru dobro znan.

Sumornim jutrom
dok još dan se budi
umornim korakom
na posao žuri.

Zvuk sirene
prelama tišinu
dok se rudar
spušta u dubinu.

Započinje
svakodnevna borba
ista pesma uz
zveket lopata
drug za druga
jednim srcem biju
svakodnevnu počinju akciju.

Biju bitku
duboko u zemlji
crnim znojem
svi su obliveni
za pobeđu
oni samo znaju
sa SRETNO se
oni pozdravljaju.

PROLJEČE

Sitna kiša pada,
a čudan joj neki glas,
nema snažnog jada,
došao je proljetni spas.

Veseli cvrkut ptica,
i to je neki znak,
sa električnih žica,
cvrkut im je lep i jak.

I trava se tome veseli,
bude se iz svog sna,
kao da nešto reći želi,
javlja se lepa zelena.

Prosu se miris cvjeća,
uz žagor mnogih ptica,
budi se životna sreća,
uz prolećne zrake sunca.

GOLUB

U sjaju jednog dana
bjela ruža blista
a sunce ko bezdana
sija s neba čista.

Golub bijeli leti
bijel ko čaša čista
sprema se da sleti
selo mu je pista.

I čini se da je zarobljen
plavetilo nebeskim
gladan i nemoćan
sleće da ga nahranim.

Iz nebeskog svoda
na rame mi pada
cvrkutom grla svoga
govori koliko preživi jada.

Pa kao junak smjeli
ko zna što ga čeka
zlo i dobro sa ljudima djeli
pa opet kreće iz početka.

452/1982

COBISS

	PRAZNO GOVORJENJE	ZNAČILNOST LEPEGA	KLATENJE SADEŽEV Z DREVESA	STOLETJE	ERBIJ	SPOJ PRI OBLEKI	KLADAZA SEKANJE DRV	POVODEC ZA KONJE	
	VSIJUDOJE NA SVETU								
	CIRKUSKA TOČKA								
					UČENKA				DEL KROGA
	STARELSKI BARAK				UČENKA				HERCEGOVEC
	SIVA XIVAL	VRATI NA KONGU NIVJE				LUKA V NORMANDIJI (FRANC)			
VEČJA INSTRUM-SKLADBA					GL. MESTO GRČIJE	PESTNER			GERMANJ. OREL
IZGNANA ŽENSKA								POSODA ZA VODO	POJAV NA VODI
GEOMETR. TELO			NAŠE LETALSKO PODJETJE						SESTAVIL JANEZ KORENT
JEZERO MED ZDA IN KANADO			FIGURA PRI ČETVORKI						
VRSTA HRASTA		ANGL. FILM IGRALEC (OLIVER)	VRSTA GLODALCA	GL. STEVNIK KRAJ PRI HERCEG-NOVEM		DEL OV STVARITELJ			
	STAVBE-NIK							VSENIKJE	MIROLA TESLA
	GODRNIAC								KOSARKAR (ANDRO)
	ZAPOR DEL POSTELJ-NINE								ENOTA ZA DRAGE KAMNE
PREOBLI-KOVANJE					KEMIJSKI ELEMEN. (ZNAK Se)	AMERICIJI			DEBELA PALICA NEVEST. PREGO-BNJE
OLGA JEŽ		STARO-EGIPČ. BOG	ZVEZDA REPA-TICA						
MEHKO PERJE				VRSTA ENERGIJE TLA			ČIK PRŌDA-JALEC PESKA		OZEK PAS OZEHLJA
ODHEV		ZNAK NA-NEN-FOTO MATERIALA	IVAN + MARIJA TUDOR	ATENSKA LUKA Ž. IHE				DELEC MATERIJE SKALA	VELIK MAČEK
TRK VOZIL						UDAREC SSEKIRO RIM. BOG JEZE		ORGAN VIDA	ŽABKAR ALBIN BUKVIN PLOD
									INGOMET. OLIMPIJE (TONE) NIZOZEJSKA
					PERZIJSKI JEZIK				
					MARX				DRŽAVA NA-BLIŽNEM VZHODU
	DUHOV-NIK								
	LUKA V IZRAELU								

Za nagradno križanko št. 1 smo prejeli 102 rešitvi. Nagrade je žreb razdelil takole:

1. nagrada (200 din) — Karolina Kline — DSSS
2. nagrada (150 din) — Niko Dimc — TOZD MEDVODE
3. nagrada (100 din) — Jožica Sedminek — TOZD KEMIJA SEMPETER

Izrezek z vpisano rešitvijo nagradne križanke št. 2 pošljite na naslov: Kadrovski in splošni sektor AERO, Čuprijska 10, Celje.

Na pisemski ovitek napišite: NAGRADNA KRIŽANKA 2.

Pri žrebanju bomo upoštevali pravilne rešitve, ki bodo v našem uredništvu do petka, 14. maja 1982.